

fulgetque. Quamobrem suspecta non parum firmitates quæ in hac lacrymarum valle animi nostrum circumdant, exagitant, affligunt. At sacro isto cibo pasci, lortitudinem caelestem induimus; & huius divini epuli sapor dulces efficit omnes exiliæ amaritudines. XI. Ne vitio mihi vertas velim, lectorem benevole, si integrum caput istud insumpsi, ut brevi calamo immensus istius sacramenti divitias indicarem potius quam describerem. Tu piis meditationibus traditam doctrinam amplifica in corde tuo, & altius menti tuæ cam imprimito. Nemo dignior melius te valet, an cibis iste divinus recentius pariat in anima tua effectus. Pignus habes hereditatis aternæ: vide, num fructus dignus Gentilonius, cum terra, & humanis quilibet, si evehus es ad divina comparanda? Adeo ne tibi invidet, qui elevatus ad regnum caelorum, brevi adendum, velis ad siliquas, ad stercola vitanda defendere? Expurgare tandem, & iacta in Domino curam tuam: nam qui se totum in Eucharistia donat, regnum suum non denegabit, qui se in eam porrigit in exilio, a convivio aeterno non arcebit in patria. Tantummodo animum tuum a voluptuosis huius vite illecebris abstinere, & totus in ea incumbere quæ ad suavissimas agni nuptias viam ferant. Verum de his plura mox iubiungam.

CAPUT XI.

De dispositionibus tum animæ, tum corporis ad Eucharistiam digne suscipiendam.

I. DUO dispositionum genera distinguenda sunt. Primum renovat incrementa, & obacula, nempe peccata mortalia, a quibus munda sit anima oportet quæ suscipere hoc sacramentum velit; ut explicat scilicet XIII. cap. VII. Concilium Tridentinum. Si non deest ad sacras illas functiones quempiam accedere nisi sanctæ; certe quo magis sanctitas, & divinitus celestibus sacramenti viro christiano comperita est, eo diligentius curare ille debet ne desuper magna reverentia, & sanctitate ad suscipiendum accedat; præsertim cum illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus: Qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Domini.

II. Novatores quemadmodum multa sacramenta de medio tulserunt, & aliorum naturam adulterant, sic æcerum quæ admittunt,

tunt, sacramentorum frequentiam impiis dogmatibus profanarunt. Luthers adeo scelerate scripsit de dispositione ad eucharisticam communionem, ut vel ipse Antichristus impudenter, & sceleratius scribere haud posset. Siquidem concion. de præpar. ad Eucharist. hac erudite non formidavit. Optima dispositio est novitas ex qua pessime es dispositus: ideo penitentia potius post quam ante sacramentum digne peragitur. Magnus & perniciosus error est, si quis accedat ad sacramentum ea nixus fiducia, quod confessus est, quod non est sibi conscius mortalis peccati, quod oratione, & preparatoria sua premiserit: omnes hi iudicium sibi manducant, & bibunt: quia his omnibus non sunt digni, neque puri; immo per eam fiduciam puritatis potus pollutum: sunt autem puri per fidem. Rursus contra Regem Angliæ Henricum VIII. sic insanit. Favorem autem eius quo invehitur in me, quod docuerim fidem sine operibus optimam preparationem ad sacramentum, & Christianos non oportere legibus assurgere ad percipiendum, contemno. Nomen hoc sola patefaciam quam sit impla, quam horrenda reformatio protestantica? Calvinus Lib. II. Instit. cap. XVII. §. 41. & 42. etsi non adeo effrenate adverteris preparationem ad sacram eorum debachetur, contra tamen Catholicorum doctrinam non minus impudenter blasphematur, effutens. Quo tunc ulteri moderentur, modum excegerant acquirere dignitatis, ut, quantum in nobis est, examine habito... contritione, confessione, satisfactione nostram indignationem expiaremus. Adverteris hanc doctrinam, ex ipsis Scripturis haultam, hoc pacto inlurgit tumens & furens. Nunc indicare proprium est qualis sit hæc que in Papatu regnat doctrina, & a quo auctore profecta sit, que miseros peccatores, & trepidatione mestitiae afflictos huius sacramenti consolatione immanni sua auferret orbat, & spoliat... Certe diabolus nullo majori compendio homines perdere poterat quam sic eos infatuando, ne gustent, & saporem talis alimenti perciperent, sed Diabolica ergo doctrina est ea que infuatur, accessurus ad Regis nuptias, abluendas lorde, delendos maculas, vellemus nuptiales induendam? Non ergo peccatores flagitios onuli luxuria sordidi, avaritia, odio, invidiæ perciti, carnalibus illecebris ingurgitati, & undique scelerum ne infecti pro viribus adlabare debent ut animam suam a tam fetida lepra, a tam putridis plagis, a tanta scelerum pravitate Conc. Theol. Tom. VIII.

purgent, fanentque? Lustrare non debent intimos conscientie recessus, & angulos, & quas inveniunt vitorum lorde expellere? Quis ad Regis mensam tam pollutus velibus accederet? Sed mittamus delirantes istos reformatores, & Tridentini Concilii precripta ob oculos revocemus. Hoc enim loc. cit. addit: Quare communicare volumi evocandum est in memoriam eius (S. Pauli) preceptum: Prober autem seipsum homo. Eucharistica autem consuetudo declarat, tam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat.

III. Solam fidem pro dispositione ad Eucharistiam requirunt novatores, nihil curantes animam peccatorum plenam esse. Contendunt enim, hoc sacramentum ad peccata remittenda institutum esse. Quos daos errores damnavit Synodus Tridentina sess. XIII. can. v. & XI. his verbis: Si quis dixerit, vel præcipuum fructum Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, vel ex ea alius effectus non provenire; anathema sit. Et rursus: Si quis dixerit solam fidem esse sufficientem preparationem ad sumendum sanctissimæ Eucharistiæ sacramentum; anathema sit.

Hanc doctrinam pluribus exemplis confirmavit ipsemet Christus Dominus, qui, ut habetur Ioan. XIII. discipulos lavare pedes voluit, antequam ad sacrum epulum illos admitteret, ut anime munditiam, & nitorem significaret ad illud requiri. Marth. XIII. severe animadvertit in illum qui ad regium convivium veite nuptiali delitatus accedere preplamperat. In quo convivio adumbratam esse Eucharistiam Patres omnes testantur, simulque docent, abique fulgentiana caritatis habitualis veite accedendum non esse ad hanc sacram mensam. Peccatores, infidelitatem omnes Christus ad baptismum ad penitentiam vocavit, secus ad Eucharistiam, nisi post hæc susceperat sacramenta. Namquid vel ipsi novatores concedent, dandam esse Eucharistiam Iudæis, paganis, infidelibus, etiam si fidem indidit miserii se profiteri faterentur? Eucharistia spiritalis cibi est, qui non peccato mortuus, sed vivis datam, quorum vitam roborat, vegetat, confirmat. Hæc est traditio constans, & perpetua Ecclesiæ, ut constat ex Conciliis Eliberitano, Anacyno, Nicæno I. Africano I. & ex unanimi Patrum consensu, Iustinus apolog. II. Nulli alii participare licitum est quam ei qui ita vivit, ut Christi

ius tradit. S. Ioannes Chrysolomus, homil. lxxxiii. in Matth. Nullus itaque Iudas confessus, nullus avarus: nam tales mensa non suscipit. At enim: Cum discipulis meis facio pascha. S. Ambrosius Lib. VI. in cap. ix. lac. Ubique mysterii ordo, ut prius per confessionem, peccatorum vulneribus Medicina tribuatur, postea alimentis mensa califica exhiberi. S. Augustinus tract. xxvii. in Ioan. Innocentiam ad altare apportare. Peccata, etsi sint quotidiana, vel non sint mortifera, antequam ad altare accedatis, attendite.

IV. Opponunt illud Matth. xvi. Qui promittit effunditur in remissionem peccatorum. Præterea Ecclesia in liturgia precatur: Hæc nos communio purget a crimine, sit ablutio scelerum, sit fortitudo fragilitum. Item Patres testantur, hoc Sacramento morbos expelli, peccata deleri. Resp. Christus Dominum non dixit, sibi caicem in remissionem peccatorum; sed sanguinem suum per passionem fundendum esse in remissionem peccatorum. Spectanda quippe est Eucharistia, & sacramentum, & ut sacrificium. Ut sacrificium Deo offertur in remissionem peccatorum; ut sacramentum vero ministratur in vivorum alimentum. Purgat autem a culpis venialibus, & a mortalibus præservat, ut supra dictum est. Et hoc in sensu Patres loquuntur.

V. Disputant Theologi, utrum saltem indirecte Eucharistia sacramentum peccata mortalia deleat. Casum proponunt in eo qui bona fide accedit ad Eucharistiam, invincibiliter ignorans le esse reum peccati mortalis de quo saltem in genere imperfecte contritus est. Adfirmant omnes, saltem remote, & indirecte ex opere operantis, quatenus scilicet qui communicat, ad presentiam corporis Christi perfectè contritionis actum educit, peccatum deleri. At in disputationem adducit, num ex opere operato in hac hypothesi Eucharistia peccatum remittat. Negant Valquez, Maior, Gabriel, Turuely, Habert, & alii. Adfirmantem sententiam defendunt S. Thomas & communiter Thomista, & Scotista: item Suarez, Valentia, Tannerus, Coninch, & alii magni nominis Theologi. Legatur S. Thomas II. Part. quæst. lxxi. art. 7. ad 3. & quæst. lxxxix. art. 3. & quæst. lxxx. art. 4. ad 5. ubi sententia adfirmantis rationes promittit. Nec eorum quæstio tanti est, ut eam ex instituto discutiam. Consule quæ dicta sunt Lib. I.

VI. Quæst. I. Qui post obtentam absolutio-

nem recordatur se aliquod perpetrasse grave crimen, quod ex inculpabili oblivione non est confessus, debet ne ante communionem ad Confessarium redire? Resp. Adfirmat communis & vera sententia, quando id absque scandalo, & infamie periculo fieri potest. Siquidem probatio, & examen conscientie, quod Apollolus requirit, debet iudicio Sacerdotis subici. Et Tridentinum Concilium Sacerdotem cui necessitas imminet celebrandi non præmissis peccati confessione, præscribit quam primum confiteri. Sacriligium enim gravissimum est cum conscientia peccati mortalis ad tantum appellum sacramentum accedere, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. cxcix. art. 3. inquis: Tertia species sacrilegii, quæ circa res sacras committitur, diversos habet gradus, secundum differentiam rerum sacramentum. Inter quas sanctum locum obtinent sacramenta ipsa, quibus homo sanctificatur; quorum præcipuum est Eucharistia sacramentum... & idem sacriligium quod contra hoc sacramentum committitur, gravissimum est inter omnia. Summa ergo diligentia explorandi sunt intimiores conscientie recessus, ut latitantes sordes expellantur.

VII. Quæst. II. Dispositio necessaria ne sit immunitas ab effectu ad peccata venialia? Resp. Non delant Theologi, & quidem magni nominis docentes, Eucharistiam perceptam cum affectu ad peccata venialia omni prorsus fructu carere. Absurdum enim reputant, eodem actu quo quis peccat, ipsum laicificari. Immo contendunt peccare mortaliter illos qui obicem ponunt huic sacramentum sive per peccata venialia, sive per mortalia. Alii censent, peccata venialia non retrahata impedire quidem fervorem caritatis, & remissionem venialium, non vero omnes sacramenti huius effectus, præsertim gratiæ habitualis augmentum. Hoc solum Theologorum, & quidem gravissimorum, dissidium, satis esse debet ad detestanda quæcumque etiam venialia crimina cum iuxta omnes, sin minus ponant gravem obicem impediuntque omnes sacramenti fructus, saltem caritatis fervorem dimittunt, obstantque ne venialia remittantur. Quæ cum vera sint, quid iudicii legendum est de tot Sacerdotibus quotidie offerentibus sacrum Christi corpus, & ad plurima venialia affectum foventibus? Verum de hoc infra.

VIII. Affectus ad venialia peccata sunt quedam animi ægritudines, & veluti febres tabidæ, quæ saniem spiritualem extinguunt, desiderium perfectionis suffocant, teporem, legnitatem, ignaviamque inducunt, sal-

fastidium, & nauseam generant, & tandem sensum sine sensu ad mortem viam parant. Antequam ergo homo ad hoc tremendum sacramentum, & misericordiarum, ac gratiarum mysterium accedat, serio Apostoli I. Cor. xi. oraculum meditetur. Probat autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit, non discernens corpus Domini. Pauca sunt verba, sed mirum in modum significantia. Probat se ipsum bono. Sub examine iudicatur vitam, statum, propensionem, affectus, & univerſæ conversationis suæ rationes lovere discitur. Scrutatur, quoniam sint appetitus in corde suo dominantem, quam sint calix & sinceræ amicitie quas fovet. Probat, non verbis sonantibus, & singulibus, atque suspiciis, quæ parum incommodant, & disturbant adstantes; sed penitentia, & caritatis operibus. Alioquin qui manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit. Iudicium devoratur indigne communicans; seu iam iudicatur, & damnatur est sacrilegus corporis Christi profanator. Si Petrus tremens, vultu captorum piscium miraculo, clamavit Lucæ v. Exi a me, Domine, quia homo peccator sum; si Centurio indignum se reputavit qui in domum suam Christum reciperet; immo nec adire ipsum ausus fuit, sed amicos misit qui pro sanitate filii ipsum rogarent; si mulier illa quæ fluxum sanguinis patiebatur, coram Christo se sistere permitit, & retro duntaxat tremebunda accedens, sinitriam vestimenti tetigit: quæ fronte ipsum sacratissimum Christi corpus iurare, & manducare audent Christiani sordibus polluti, libidine fetidi, & pravorum affectuum luto hærentes? Distinguenda tamen sunt peccata quæ imbecillitatem humanam comitantur, ab his quæ deliberata electione perpetrantur. Qui peccatis etiam venialibus deliberate perpetratis contaminantur, & affectum ad eadem foventes, inaudere Christi corpus non reformidant, magno in discrimine versantur in gravissima prolata venia sacrilegia. Inter flagitia vero mortalia luxuria potissimum scelus hæc sacra mensa indignam efficit Christianum. Quandoquidem obsecra peccati carnalis libido mentem inopere hebentat, fervorem dilectionis ad cibum illum celestem concoquendum penitus extinguit, & immundum brutum hominem efficit. Convivium enim ita calidum ipsi sponit est, cuius taporem ita cauta corda, & mande animæ percipere valent. Sancta Mater Ecclesia, Dei lumine illustrata, per

plura sæcula peccato præsertim luxurie pollutos hæc sacra mensa interdixit. Ex plurimis documentis num in medium adducere liceat S. Martini I. ad Amatum Episcopum Traiectensem datum. Nullatenus in huiusmodi peccato delinquentibus ad destructionem canonum compassionem exhibes. Nam qui semel post suam ordinationem in lapsum ceciderit, deinceps iam depositus erit, nullamque gradum Sacerdotii poterit adipisci, sed sufficiat ei lamentationibus sibi sibi assidue, quoad usque vixerit, in eadem penitentia durare, ut commissum delictum, divina gratia extinguere valeat. Si enim tales quærimus ad sacros ordines promovendos quibus nulla ruga, nullumque vitæ contagium præspiciat; quanto magis, si post ordinationem suam quisquam in lapsum ceciderit, & prævaricationis peccato deprehendatur obnoxius, omnino prohibendus est cum manibus luctulentis atque pollutis mysterium nostris salutis tractare? Diaconi, & Sacerdotes in perpetuum a gradu deiciebantur; laici vero a sacra mensa arcebantur. Mutatus est disciplina rigor; ad mutata non est evangelica doctrina, quæ sancta sancte tractanda præscribit.

§. I.

Plures aliæ quasi-necessæ de preparatione ad communionem. Inprobabilis PP. La-Croix, Viva, Tamburini, & aliorum Casuistarum opiniones resistuntur.

I. Hæc sunt nonnullæ generales regulæ tractatæ circa illas dispositiones quæ purgandam animam a quolibet crimine evincunt ante communionem. Nunc discutendæ sunt præter Casuistarum opiniones, quarum non paucæ laxitatem opont.

II. Quæst. I. An præceptum de primitiæ confessione ab eo qui est in peccato mortali, sit divinum, vel humanum? Resp. Humanum duntaxat esse, docent non pauci recentiores. Verum communior, & mihi vera sententia docet, esse divinum, latum a Christo Domino, & declaratum a Paulo Apostolo his verbis: Probat autem seipsum homo. Hanc sententiam docent Dominicus Soto in 1° dist. xii. quæst. 1. art. 4. Suarez disp. vii. sec. 3. Valquez disp. cvii. cap. iv. Fillicius tractat. iv. num. 12. Valentia disp. vi. quæst. viii. punct. 3. Lugo disp. xiv. num. 60. Egundus præcept. 111. Lib. III. cap. viii. Bonacina, Grandos, Corneo, & alii plures, quos citat, & sequitur Leander quæst. xii. Rationes addimus supra, quæ ad hanc

revocanda sunt: Sancta sancte tractanda sunt. Christianus ergo peccati mortalis reus, & habens Confessarii copiam, sanctitatem acquirere debet per confessionem sacramentalem, dum confiteri potest.

III. Quæst. II. Quid sententiam de interpretatione P. Tamburini in præceptum Concilii Tridentini, confitendi quamprimum? Resp. Si Sacerdos in peccato mortali celebravit, tenetur quamprimum confiteri: ut declaravit Concilium Tridentinum sess. xiiii. cap. vii. his verbis: Quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur. Disputare non pauci Probabilistæ ceperunt, num hoc præceptum sit, an merum consilium. P. Thomas Tamburinus Lib. de meth. Commun. cap. 1. §. 6. num. 46. refert utramque sententiam, & asserentem, & negantem, præceptum latum esse a Tridentino: & de more vi Probabilissimi utramque probabilem adfirmat his verbis: Equidem non possum priorem sententiam, agnoscentem in illis verbis præceptum sub mortali, non fateri probabilem. Aio tamen, & hanc non agnoscentem, esse probabilem. Hanc Tamburini opinionem, quam etiam alii docuerunt, ut Villalobos, Ledesma, Machadus, quos refert ex Diana P. Viva in Tract. num. 1. damnavit Alexander VII. in hac propos. num. 38. Mandatum Tridentinum, factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est consilium, non præceptum. Nullo modo ergo probabilis est. Retractatio Tamburini quam obtrudit P. Nocetius p. 214. in pluribus editionibus non est: in his vero in quibus reperitur, illusoria est, quia post retractationem eandem doctrinam tradit.

IV. Quæst. III. Quid dicendum de interpretatione P. Claudii La-Croix, P. Viva, & aliorum in præceptum Tridentinum præceptum? Resp. Commentum exponendum est, ut mihi videtur, valde laxum, & peregrinum. P. Claudius La-Croix cum pluribus aliis in disputationem vocat, non Sacerdos peccati mortalis conficius, qui Confessarii copiam habens celebrat, non præmissa confessione, teneatur quamprimum confiteri vi præcepti Tridentini. Video te commoveri, lector christiane, ob hoc solum quod in controversiam illi adduci audias. Quid? Tenentur quamprimum confiteri Sacerdotes qui, urgente necessitate, carentes copia Confessarii, nequeunt confiteri: & ab hoc præcepto immunes erunt qui Confessarios obvios habentes, ex mera malitia confiteri recusant? Cuiam in mentem venire potest tam peregrinum interpre-

tamentum? Audi quæ scribit P. La-Croix Lib. VI. part. 1. de Eucharist. num. 546. §. 4. Integrum, licet prolixum, commentum transcribo, ne adverteri de more clamitent, truncatum esse textum. „ Docent Suarez, „ Valo. Say. Marchant. Nugn. Lugo num. „ 150. Diana Part. II. tract. xiv. resp. lxi. „ Dicast. num. 155. Avver. §. quinto, Ioan. „ Sanchez disp. xxxi. num. 12. Gob. n. 440. „ Peliz. de Regular. Tom. VI. cap. 1. n. 69. „ Leander num. 375. & in hoc conveniunt „ fere omnes, inquit Moya Tom. IV. q. vi „ §. 1. citans valde multos, quod Sacerdos „ non teneatur hoc præcepto, si habens copiam Confessarii non sit confessus ex malitia: quia licet gravior peccet, tamen in præceptis positivis non valet argumentum a minori ad maius, vel ad simile, uti cum communi Lugo in Resp. Mor. Lib. II. dub. 47. n. 5. Tridentinum autem loquitur de eo qui necessitate urgente celebravit sine confessione prævia. Sed si fuerit copia Confessarii, non fuit necessitas celebrandi absque confessione prævia. Ergo nec tunc tenentur ad confitendum quam primum. Hæc sententia est probabilis. „ Hanc eandem opinionem defendit P. Dominicus Viva in Trutina in prop. 38. Alexandri VII. num. 12. item in Conf. theologic. quæst. iv. art. 7. nem. 3. Hinc colligant Lectores qua sinceritate cavilletur P. Nocetius me tantum citasse La-Croixium & Vivam, quam auctores quos citat P. La-Croix, transcripserim.

V. Hæc opinio, salvo meliori iudicio, falsa, improbabilis, & laxa nimium mihi videtur; & in nihilum redigit Tridentinum præceptum. Quis, Probabilissimi præiudiciis non preveniens, melioris conditionis dixerit Sacerdotes qui ex malitia deliberata, quam qui necessitate pressi ad tantum sacrificium celebrandum peccati mortalis confici sine prævia confessione accedunt? Quis rem serio expendens, in animum sibi induxerit, Tridentinos Patres voluisse præcepto confessionis quamprimum peragende obstringere Sacerdotes qui eam necessario omiserunt, secus alios qui eam deliberate contempserunt? Quid? In præceptis positivis non valet argumentum a minori ad maius? Hæc doctrina absolute, & nulla limitatione adiecta, falsa est. Concilium Tridentinum ad confitendum quam primum obligavit Sacerdotes peccati mortalis conficius, ex necessitate omittentes confessionem: quia præsumere noluit, Sacerdotes gravi scelere pollutos reperiendos fore qui ex malitia celebrare vellent, confessione

non

non præmissa. Hanc doctrinam P. La-Croix, & aliorum in nihilum redigere Tridentini Concilii mandatum, patet. Nam Sacerdotes peccati mortalis confici, ut hoc mandatum declinent, propositum elicient non confitendi, etiam si desint Confessarii; aut peccatiore diligentiam adhibebunt, ut Confessarios inveniant, quibus reperitis, confessionem continent. Tunc enim iuxta descriptam commentum probabilissimam doctrinam a Concilio Tridentini præcepto immunes erunt. Sed quid diutius immor in laxa opinione convellenda, quam communis sensus detestari videtur, tamquam nimis caprioliam?

VI. Sed lubet benignas rationes quas P. Tamburinus proferit, ut Tridentinum præceptum de medio tollat, exhibere propriis ipsis verbis. Inquit enim loc. cit. num. 50. „ In casu dubio, an verba aliqua legis præceptum obligans importent, an consilium, tamquam regulam certam ponunt Doctores, & ratio est, quia, cum lex sit gravis & ætterna, SEMPER in benigniorem subditorum partem est intelligenda. Adde quod in dubio melior est conditio possidentis. Ergo in dubio, lex ne sit obligans, an non obligans, melior est conditio humane libertatis, quæ a tali obligatione immunis est.

„ 61. Tertio, quia optabile est, ut enixe optat Navar. a legislatoribus veniunt obligari ad peccatum: & iuvat humanas leges sub præcepto obligantes diminueri, ne tanta peccatorum multitudine Hæreticis peiores efficiamur. Quare hoc de quo agimus, præceptum (confitendi quamprimum) diminuetur etiam opere pretium est.

VII. Opere pretium ergo est præceptum latum a Tridentino diminueri, & de medio tollere. Cur? Ne præceptorum multitudine Hæreticis peiores efficiamur. Quod Legislatores maturo studio curare debeant ne subditos legum multitudine opprimant, omnes cum S. Augustino, & Thoma fatentur. At quod subditis, & Caluiste virgam censoriam in Legislatores, in Concilia ipsa occumonia, ut est Tridentinum, extendant, & vanis commentis illorum præcepta extenuare præsumant, ausus videtur non ferendus. Aut prudenter, & maturo examine præmissis Concilium Tridentinum tulit hoc præceptum; aut secus. Si primum; qua fronte P. Tamburinus hac intrudit præceptorum multitudinem; & conditionem nostram peiorem esse conditione Hæreticorum? Si secundum;

imprudenter ergo, iniuste oppressionis, & tyrannidis postulat Tridentinos Patres? Nemo inconsiderate, ut mihi videtur, locutus est P. Tamburinus. Admissis recentibus regulis P. Tamburini, nutant ferme omnes humane leges. Hæc absurda Probabilissimum consequuntur, ut quicquæ colligere facillime valeat.

VIII. Quæst. IV. Quandonam eliceret actum contritionis debet laicus conficius peccati mortalis, qui urgente necessitate ad Eucharistiam sine confessione accedit? Resp. P. Thomas Tamburinus loc. cit. §. 7. num. 56. sequentem opinionem ut probabilissimum defendit.

De laico non est difficultas. Satis enim est, si eliciat immediate ante ipsam summionem: & quia sumptio, seu manducatum substantiatiter sit, cum cibum deglutimus, lex traisimus, non autem dum ille est in ore, quando solum initiatio est sumptio; ideo probabilissimum puto, satis esse, si actus contritionis fiat, cum ore habeat, ut sacratissima hostia, cum ore habeat. Euch. disp. xii. num. 22. Hurtad. de Euch. disp. vi. §. 111. alique.

IX. Quam sit hæc doctrina infesta sacramenti augustissimi sanctitati, cuique contemptum est. Docent Probabilistæ, non esse ad sacramentum penitentiae necessariam contritionem imperfectam; sed satis esse attentionem ex solo timore conceptam: quia contritio etiam imperfecta valde difficilis est. Nunc vero per Eucharistia suscipienda brevi momento, in instanti, atque repente perfectam contritionem esse posse præsumitur? Licetum erit sacrificium Christi hostiam ore percipere illo ipso tempore quo anima diaboli captiva est? Corpus Christi in ore, & diabolus in corde rideat? Subdit tamen ibidem Tamburinus, peccare eum qui sine determinatione eliciendi contritionis actum accedit: Immo addit, difficile esse eum non peccare qui ad hanc brevem moralem contritionem disert: quia in magnum periculum le conicit non eliciendæ contritionis. Uti tamen erit, concludit Tamburinus, præstata doctrina per aliquo raro casu, quo receptus in ore Christus Dominus forte ipso divino tactu peccatricem illam animam illuminavit, atque convertere non desinuit. Quæ Christus Dominus absoluta sine potestate, & infinita clementia agere possit, & velit, nostrum non est divinare; sed nostra intereret peccatores docere quomodo se ad tantum sacramentum suscipiendum preparare debeant. Nostra intereret, non commentis nobis arbitrariis, sed regulis a Patribus, a

Con-

Conciliis, a divinis Scripturis præscriptis, Christianos instruere, ut animas a vitiis purgent, dignaque tabernacula efficiant pro tanto hospite recipiendo. Opinione quam *probabilissimam* Tamburinus appellat, falsissimam, & laxitatis plenam ego existimo.

X. Sacerdotem qui post inceptam Missam alicuius peccati mortaliter recedatur, debere elicere actum contritionis ante consecrationem, videlicet tempore *Memento*, docet idem Tamburinus *lib. num. 57*. Si vero post consecrationem recedatur, satis erit, si seie contrat immediate ante summptionem. Nec obest, subdit, quod Sacerdos post consecrationem, & ante summptionem debeat tangere corpus Christi: quia, inquit, probabilis est non peccare, nisi ad summum venialiter, Sacerdotem qui in peccato mortali tangit Christi corpus. Ex quibus hoc elicet consecrationem *ibi num. 59*.

XI. Quamvis nonnulli cum Layman asserant, Sacerdotem mortali crimine deturpatum, mortaliter delinquare, si Eucharistiam fidelibus porrigat, tamen aliqui merito id negant, ut Valquez, quem citat, & sequitur Lugo *disp. viii. de sacram. in com. sect. 9*. quia tunc Sacerdos non conficit sacramentum, sed solum dispensat consecrationem, ad quod tanta dignitas nequaquam requiritur. Idemque est de Diacono, quando ex speciali Sacerdotis commissione sacram Eucharistiam aliis porrigit. Siquidem tunc non conficit, sed solum dispensat. Si ergo *probabile* id est, quanto magis probabile fiet mortale cul-
pam non esse solum attingere?

XII. Hæc omnia plus minive falsa & laxa videntur. Ultimam quam recentiori opinionem penitus falsam reputo. Sacerdos simul ac recedatur, sive ante, sive post consecrationem, ad laborare pro viribus debet ut contritionem edat. Tempore vero vel primi, vel secundi *Memento* curabit magis magisque fervorem contritionis accendere.

XIII. Quæst. V. An præsumptum Tridentini mandatum obliget etiam laicos? Resp. Negativam opinionem defendunt Layman, Bonacina, Ioannes Sanchez, Lugo, Diana, Fillicius, & alii, quos citat, & sequitur Leander *disp. vii. quæst. xlviii*. Probabilior mihi est opinio asserens: nam eadem ratio viger respectu laici, & Sacerdotis, licet solus Sacerdos a Tridentino expressus sit. Quod Probabiliter repone solent, non debere in odiosis fieri extensionem propter patetatem rationis, vanum est & arbitrium.

Odiosa ne sunt quæ reverentiam promovent erga augustissimum sacramentum? Scilicet, reponunt illi: quia nimis coercent hominum libertatem. Ideo, cum manifeste Tridentinum non comprehendat laicos, ad hoc extendendum mandatum non est.

XIV. Addunt laudati recentiores, neque Sacerdotes teneri ad consecrationem, neque defensionem, & Sacerdotem celebrantem die parasceves, & Sacerdotem qui complet sacrificium alterius, deficientis post consecrationem, abique confessione peccati mortaliter, debere quam primum confiteri, hæc adicit. Reſte tamen monet Dicaltillo *a num. 157*. ista non esse adeo certa; & cum hæc materia sit odiosa, postest aliquis dicere Tridentinum. intelligi debere in rigore de illo qui vere impletur celebrat Missam, id est consecrat, & communicat.

XV. P. Claudius La-Croix *Lib. VI. part. 11. num. 549*. post relatas opiniones, quæ defendunt, & Sacerdotem celebrantem die parasceves, & Sacerdotem qui complet sacrificium alterius, deficientis post consecrationem, abique confessione peccati mortaliter, debere quam primum confiteri, hæc adicit. Reſte tamen monet Dicaltillo *a num. 157*. ista non esse adeo certa; & cum hæc materia sit odiosa, postest aliquis dicere Tridentinum. intelligi debere in rigore de illo qui vere impletur celebrat Missam, id est consecrat, & communicat.

XVI. Mirifica est benignitas illa, quæ e toto incumbit, ut ab hoc Concilii mandato nos extimat. Lex quæ favet sacratissimi corporis Christi honori, sanctitati, & reverentia, ad odiosa est? Cur? Quia iubet ut foribus, & quidem gravibus, animam propriam media penitentia, a Deo ipso instituta. Et hoc principio *adversariis* præcepta in laxiore parte, faventem libertati humane, cum periculo profanandi sanctissimum Christi corpus, exponunt, & declarantur. Quæ sequuntur, maiori sunt consideratione digna.

XVII. Quæst. VI. Quid dicendum de opinione P. Valquez, & Leandri, asserentium, Sacerdotem peccantem mortaliter in ipsius Missæ celebratione, non obstringi ad consecrandum quamprimum? Resp. Incredible videtur paradoxon istud. Sed in verba P. Leandri tract. vii. *disp. vii. quæst. I*. ubi sic proponit quæsitum. An Sacerdos qui in ipsa actione sacrificandi recedatur peccati mortaliter, aut forte illud committit, tenetur postea ex vi dicti præcepti quamprimum confiteri? Probabiliter respondeo, non teneri eo præcepto: quia Concilium fuit locutum de Sacerdote qui *neceſſitate urgente*, abique prævia confessione celebravit, id est de Sacerdote qui necessitate coactus non præ-

pre-

premissit confessionem, antequam ad celebrandum sacrificium accederet: hoc enim clare significat illa verba, *prævia confessione*, id est confessione ante Missam: non vero de Sacerdote qui celebrando committit peccatum, aut illius recedatur. Et quantumvis tunc consecret, atque communit abique confessione, non tenebitur postea quamprimum confiteri. Sit Valquez *disp. cccxiii. cap. 111. num. 20*. Sayrus, & Diana. Quæ lex consistere, admissis eiusmodi interpretamentis, valet? Qui scelus mortale perpetrat, dum ipsum sacrificium Deo immolat, non tenetur hoc præceptum implere, nempe quam primum confiteri? Paradoxon mihi hoc est inauditum. Quamobrem inepte arguatur P. Nocetius *p. 222*. ut mihi invidiam confiet, neque enim ego citavi verba Valquez, sed Leandri absolute asserentis Sacerdotem celebrantem actu peccantem non teneri ad consecrandum quam primum, & pro hæc sententia citans Valquez. Ipse autem Nocetius an articulo omiserit verba Leandri, aliorum etiam indicium.

XVIII. Quæst. VII. Quæ necessitas dicitur urgere, ut quis communicare possit, non præmissa confessione mortalium? Resp. Innumeras accumulans quæſtiones Casuiste in hæc explicanda necessitate. Paucis ego rem perstringam, missis ineptis commentis. Necessitas urgens dicitur 1. si alicui mors imminet. 2. si non sit copia Confessarii, & administrandum sit viaticum. Quamvis non desint qui negent, licitum esse ob administrationem viatici celebrare, non præmissa confessione; sicuti non est permittum ob hunc finem celebrare abique vestibus sacris, aut sub una tantum specie: nihilominus communior est opinio asserens. Similiter posse Parochum celebrare in die festo, ut parochiani Missam audiant, cum sola contritione, deficientes copia Confessarii, communitur Auctores asserunt, quando Parochus invenire nequeat qui vices suas suppleat. 3. quando sine scandalo, vel gravi periculo infamie non potest aut celebratio, aut communio omitti.

XIX. Casuiste non pauci valde exaggerant hoc scandali, & infamie periculum. Mihi e contrario raro id contingere posse videtur. Nam multe causæ sunt quæ accessum ad communionem impediunt, ut alias dictum est. Quodnam scandalum, vel infamiam, quod hæc aut illa die Christianus, sive Sacerdos, sive laicus, indignum se reputet aut celebratione, aut communione? Christus dicit: Si

offeris munus tuum ad altare, & recordatus ibi fueris quod frater tuus habet aliquid adversum te; relinque illi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. An ignoramus, non esse peccatores? An tribunal penitentia non admissos omnes? Prætermittenda ne confessio est, ne vulgus suspicet nos gravatos esse criminibus? Quid? Confessio non solum de mortalibus est, sed etiam de venialibus. Verum habet. Sed utrum hæc confessio sit de mortali, aut veniali, ignorant homines: nec propterea quod homines suspicari valeant esse de mortali, confessionem omittimus. Ergo celebrare, communicare, non præmissa confessione peccati mortaliter ad evitandum scandalum, vel infamiam, perquam raro accidit abique sacrificio. Tot Sacerdotes, & tot Christiani, & Christianæ frequentissime scandalum ingerunt, infamiamque lubent propter quotidianas celebrationes, & communiones, ex quibus nullum percipiunt fructum, nullaque morum reformationem, nullum profectum præstant; sed e contrario de mundi amatores, & carnalium appetitionum sectatores exhibent. Hoc est scandalum declinandum, hæc infamia formidanda. Quibus præmissis, laxa nonnullorum Casuistarum opiniones rejiciuntur.

XX. Laxa est opinio Leandri, qui *disp. vii. quæst. xvi*. cum pluribus aliis docet, Sacerdotem posse persequi Missam, si post introitum recedatur peccati mortaliter, etiam si valeat abique nota, aut scandalo desistere: quia non decet Missam interrumpere. Sed multo minus decet Missam celebrare abique confessione gravis culpe, cuius memoria iocuperat post introitum. Nulla enim tunc necessitas urget; cum, sarente Leandro, nullum occurrat scandalum.

XXI. Laxior est altera opinio quam cum alii docet idem Leander *quæst. xvii*, videlicet non obstringi Sacerdotem præmittere confessionem peccati mortaliter cuius recordatur existens in altari, antequam Missam inchoet; etiam si nullum sit scandali periculum. Quæ necessitas tum urget? Scandalum, & infamia nota abest. Cur ergo reconciliari prius non debet Regi summo media confessione, antequam eisdem convivio affideat, & sacrificium celebret?

XXII. Nimis laxa quoque est opinio Tamburini de *Method. comm. cap. 1. num. 62*, & Leandri *quæst. xviii*, qui docent, posse laicum assidentem cum aliis scamm, post mensæ communionis, Eucharistiam suscipere,

non

non premissa confessione letalis culpe cuius recordatur, etiam si abique scandalo recedere valeat: quia, inquit Lander, cum quadammodo inchoata sit actio sacra, non debet ob reverentiam Eucharistiæ recedere a divina illa mensa. Pulchra ratio. Inchoatum oblationem ante altare abrupturæ nos Christus imperat, ut fratri reconciliemur: & postea prohibet summopleni sui sacramentum corporis antequam cum ipso reconciliemur? Sed quid laxam opinionem reselo? Nec dignor refellere que ex Tamburino opponit Nocetius p. 226. Nam Lectores ipsi perhorrescunt, dum legunt eisdem Tamburini verba: Ratio est, quia ex una parte irreverenter se gereret inchoatam quasi actionem sine clara necessitate relinquendo. Sicuti non bene morate se gereret qui irritatus a Rege, ubi sedit ad mensam, vellet vel ad leve tempus recedere. Has venustas rationculas refert P. Nocetius ut Tamburinum defendat.

XXIII. Alii docent, posse talem Christianum se communicare, quando recedere nequit abique infamie nota, vel scandalo. Verum, ut iam dixi, chimericum communiter est scandalum istud, & commentitia infamia. Homines hypocritæ, & peccatorum pleni hoc scandalum, & infamiam iactant, quique sacriæ sacramentorum frequentia vellent apparere in publico conspectu Christiani bene morati, honestique, ut suas rationes, & negotia promoverent. Quodnam scandalum, quæso, quemam infamiam, quod assilentes suspicentur, se recordari alicuius peccati gravis non confessi? Quid quod ob aliquam peccati dubitationem, vel ob memoriam violati ieiunii, vel ob aliam rationem, ab omni nota infamie immunem, se recedere a communione indicare valeat? Mulieres prociæ, impudentes, immodeste, vanæ, ambitiosæ, scandalorum plenissime, infamiam minime verentur, dum theatris, ludis, choreis, ceterisque mundi oblectamentis intersunt. Solum, cum sancta fæste tractanda sunt, scandalum, & infamiam obtrudunt, & permissent? Vitam honestam, & vere christianam agant. & tum hæc imaginaria scandala fœci faciant. An aliquando scandalum reipia occurrere valeat nec ne, prudenrum iudicio relinquo. Solum assero, raro id contingere; immo ex recessu a communione communiter prudentes inferunt delicatam conscientiam, & personam bene-moratam esse: quia mali homines param curant reverentiam, & obsequium debitum tanto sacramento.

XXIV. Qui antequam ad altare accedat.

post præctam confessionem recordatur alicuius peccati mortalis non manifestati in confessione, tenetur illud confiteri; ut communiter docent vel ipsi benigniores Casuistæ cum Leandro quasi. XXI. ubi pro contraria opinione, omnino improbabilis & laxa, refert P. Reginaldum Tom. II. Lib. XXIX. cap. vi. quasi. IV. sect. t. Corneo, & alios.

XXV. P. Claudius La-Croix cum Lugo, Dicaltillo, & Gobat docet, eum qui non potest recedere a scanno communicantium, si recorderet mortalis culpe non confesse, sed commissæ ante ultimam contritionem, vel abolutionem, pro qua dolorem univeralem habuerat, posse communicare sine novo dolore, quia est in gratia; & tantum tenetur suo tempore peccatum illud subicere clavisibus. Felices huiusmodi homines, qui & contritionem, & statim gratie tam facile in promptu habent. Recordatur quis peccati mortalis non confessi; & nec novum excitat, cum possit, dolorem debet? Certus ne iste est de contritione necessaria habita ad abolutionem, aut de remissio crimine? Certus ne est se esse in statu gratiæ? Et sacratissimum Christi corpus suscipere potest, quin novum dolorem de hoc peccato, quod certo se perpetrasse cognoscit, edat? Nemini ergo talem doctrinam luserem.

XXVI. Sufficientes ne est necessitas celebrandi sine premissa confessione peccati mortalis simpliciter Sacerdoti iter agenti, deficientem copia Confessarii, si præcepto audiende Missæ cum aliis sociis satisfacere ille nequeat, nisi celebret? Adfirmant Lander, Dicaltillo, Henriquez, Viva, & alii. Negant Suarez, Bonacina, Lugo, Layman. Quia, inquit hi, præceptum premitendi confessionem mortaliæ communioni probabilis est esse divinum, cui cedere præceptum ecclesiasticum debet. Mihi aqua hæret, dum inter duo præcepta ferenda sententia est. Secunda tamen videtur præferenda sententia. Disputant quoque in utramque partem, dum servandum est præceptum communionis paschalis, quod divinum esse probabilis est, cum Ecclesiæ tempus dumtaxat determinaverit. Quare communiter est sententia que docet, posse simpliciter Sacerdotem celebrare abique prævia confessione ob defectum Confessarii, ut ipse, vel alii huic paschalis communionis præcepto satisficiant. An hæc opinio sit probabilior, ignoro: propterea doctorum iudicio rem lubiucio. Sed raro hæc accidit. Tempus enim paschalis communionis dividuum est, pluresque dies comprehendit. Vix contingere potest

ut

ut in toto intervallo copia desit Confessarii.

XXVII. Disputant recentiores, num onus satisfaciendi capellania sit necessitas sufficientis celebrandi, non premissa confessione mortalis peccati? Adfirmant aliqui apud Bonacinam disp. IV. quasi. VI. num. 23. si non possit aliter satisfacere, aut si indigeat elemosina. Fraxus (inquit P. Dominicus Viva in Cur. theol. qu. IV. artic. 7. n. 5.) id non admittitur communiter, nisi quando indigentia elemosinæ pro Missa esset admodum gravis. Non admittitur communiter. Ergo, inferunt Probabilistæ, licet opposita sententia non sit ita communis iuxta præcepta P. Viva, erit tamen probabilis. Necessitas Capellanorum istorum communiter est admodum gravis; cum reditus Capellanie sit ut plurimum patrimonium quo sustentantur. P. Claudius La-Croix Lib. I. part. I. num. 335. concinit P. Viva, inquit: Nec sufficit paupertas egentis Sacerdotis, nisi esset valde gravis. Quot Sacerdotes, tum Capellani, tum non Capellani, hæc doctrina utuntur, celebrantes scilicet ob lucrandam elemosinam, non premissa confessione mortaliæ? quia, inquit, nisi celebrentur, unde vivamus non habemus. Si Confessarius pius & doctus sit ob frequentem relaxus abolutionem denegerit, reputant, Confessarium hanc esse rigoristam; & ideo desse copiam Confessarii. Deinde ex doctrina P. Viva iterum argumentantur. Opinio que asserit debitum satisfaciendi capellaniam, aut indigentiam non admodum gravem elemosinæ, esse necessitatem sufficientem celebrandi, non premissa confessione, quantum non sit communis, est tamen probabilis. Neque enim ut improbabilem sentit P. Viva. Ergo ex duplici capite celebrare possimus. Ne his argumentibus decipiantur Capellani, dico, præctam opinionem absolute improbabilem, & fallam esse; neque indigentiam, etiam valde gravem, caprandæ elemosinæ esse sufficientem necessitatem celebrandi, non premissa confessione mortaliæ. Quate nimium laxa est doctrina Leandri, qui disp. VI. quasi. XXXII. absolute docet, posse Capellanum, deficiente Confessario, celebrare abique prævia confessione: inquit enim: Si Sacerdos est pauper, & vixit ex consueta elemosina Missæ; quæ in eo reperitur necessitas corporalis, quæ sufficientes est ad celebrandum sine prævia confessione.

XXVIII. Quæst. VIII. Quandonam desit copia Confessarii? Resp. Varia sunt Anctorum

placita. Aliqui dicunt, tum desse Confessarium, quando haberi nequeat, nisi arripuerit iter quatuor horarum. Alii requirunt iter unius leucæ. Alii putant, sufficere quinque quadrantes impendendis in itinere, ut dici possit, Confessarium desse. Verum regula generalis & definita prescribi non potest. Nam Sacerdos aut juvenis, aut robustus vir, itineribus assuetus & aptus, parum incommodi patitur, si duas, aut tres leucas italicæ persicere debeat, ut Confessarium adeat. Hoc vero iter Sacerdoti aut delicato & imbecillo, aut seni, extremum adferat incommodum; & moraliter peragab eo nequit. Arbitrio ergo prudentium id relinquendum est, ut ex circumstantiarum varietate hoc definiant.

XXIX. Quæst. IX. Quando in aliquo Monasterio, seu communitate usua obtinet quotidie celebrandi, aut communicandi certis diebus mensis, aut hebdomadæ, nec haberi possit Confessarius pro oblitis, licetiam ne est communicare non premissa confessione? Resp. Adfirmat Leander disp. VII. quasi. XXXI. quia, inquit, si quis communicatum committit, est esse cum nota & admiratione alicuius. Et citat pro hac opinione Henriquez, Fasander, Ochagavia. Immo cum Dicaltillo tract. IV. disp. IX. dub. 9. num. 84. contendit, licite istos communicare posse, etiam si abique admiratione, & nota abstinere quant: quia habent ius, & obligationem pro more communicandi. Hæc sunt axiomata novi modi opinandi. Hanc opinionem recitimus ut fallam, & laxam. Primum, cum occurrunt eiusmodi casus, immeriti sunt prætextus, quorum usu abique nota abstinere ipsi possunt a celebratione, & communione. Deinde, ut dixi, & dicendum est sæpius, admiratio hæc vana est, & scandalum communitarium. Plures enim rationes sunt ob quas vix etiam opinio morati abstinere a communione possunt. Quid? Infamie ne notam subit quispian, quod indignum hodie se se reputat celebrandi, aut communicandi? Hanc infamie notam non timeamus, quando cum quodvis hæc celebratio, aut frequentis communione indomitam linguam, impotentem iram, vanitatem, ambitionem, & plures alios habituales defectus ventales coniungimus in totius communitatis conspectu.

XXX. Quæst. X. Si quis confessus est peccatum mortale tanquam dubium, & ante communionem agnovit esse certum, tenetur iterum confiteri? Resp. Adfirmat communis sententia. P. Claudius La-Croix Lib. I. num.

504.

40. post relatum communem sententiam subdit more suo. „ Alii tamen cum Henr. Ca. ram. & Leand. dicunt non teneri, quod *Gobas num. 214.* dicit esse probabiliter tutum in conscientia. Peliz. & Tamb. apud Dian. dicunt esse probable. „ Iudicio postea Leand. remittit electionem benignioris, aut communis doctrine. „ Vi quippe Probabilissimi potest quique quam mavult opinionem eligere, que probabilis aasseritur. Hoc opinandi modo iuculentus P. Elizalde dixit, Auctores similes censum opinionum potius texere, quam veram Theologiam scribere.

XXXI. Disputare etiam hic solent Probabilista, num peccata dubia subici debeant clavibus ante communionem, an satis sit de illis conteri? P. Dominicus Viva *quæst. xv. art. 7. num. 9.* varias recenset & ipse opiniones probabiles contrarias, que vi Probabilissimi omnes sunt conscientie regulæ. „ tum est (indute) quod, si per rationes „ probabile dubium deponatur, vel quia „ probabile est, peccatum illud aut simpliciter non esse commissum, aut non cum plena deliberatione, vel quia probabile est, iam illa confessum, licet oppositum sit „ probabilis, ad id non obligatur; sicut nec fit per ignorantiam invincibilem que putet se ad id non obligari. At si dubium „ sit omnino negativum, communior sententia docuit obligari ad clavibus sciendenda „ Non deint tamen plures qui nos „ a tali obligatione eximunt, eo quod non „ consistet de ea, & in tali dubio melior est „ conditio penitentis: presertim quia pro „ delicto dubio non debet homo ad tale o- „ nus certum condemnari. Ita apud Tambur. „ &c. „ Alias distinctiones ibi congerit. In- „ dicit prudens lector quid instructionis ex si- „ mili scribendi methodo colligere Confessarii, & Parochi parum docti valeant. Hæc data opportunitate scribo, ut intelligas Probabilissimum per univerfam Theologiam serper, & non esse questionem de voce, ut Probabilista nonnulli disseminare inter imperitos solent, dum vident, deformem eisdem faciendam patenti, & luis variis coloribus sane tetris depingi. In tract. de penit. recensitam questionem resolvam.

XXXII. Quæst. XI. Habens peccatum reservatum, poterit ne, urgente necessitate, communicare, non præmissa confessione ob penitentiam Confessarii qui vult ad reservatum absolvent? Resp. Tres sunt opiniones. Prima Ioannis Sanchez, Trullensis, & aliorum. Defendunt illi, talem accedere posse ad Eu-

charitiam, quin confiteatur sive reservata, sive non reservata: quia tunc deest copia Confessarii; & onus grave est eadem peccata bis confiteri. Hæc opinio falsa & laxa est. Secunda docet, aperiendo Confessario tantum peccata non reservata. Tertia sustinet, omnia peccata tum reservata, tum non reservata, manifestanda Confessario esse, ut indirecte absolvat etiam a reservatis. Filiolus, inquit P. Viva, omnes tres istas opiniones, reputat probabiles. Verum illa tertia opinio vera pro praxi fruitur probabilitate. Lectorem tamen remitto ad tractatum de penitentia, ubi hanc questionem resolvam.

XXXIII. Quæst. VII. Quem sensum præfert hæc particula *confitendi* quamprimam? Resp. Recentiores Probabilista nonnulli de medio sustulerunt præceptum Tridentini Concilii, ut vidimus supra. Alii admittentes præceptum, alia via in nihilum illud redeunt. Docent enim præceptum illud impleri, cum primum Sacerdos confitebitur, id est quando iterum celebrare voluerit. Quare si per unum, aut plures menses a celebratione abstinere voluerit, non obligatur ad confessionem. Alexander VII. post damnatam *proposit. 38.* præscripsit simul hæc 39. *illa particula quamprimam intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.* Quia interpretatio posita, evanescebat Tridentinum mandatum. Quem ergo sensum præfert hæc particula *quamprimam*? P. Dominicus Viva in hæc *proposit. 39. num. 5.* probabiliter ex Lugo, Candido, Trullens, Bafico, & aliis apud Dianam docet, illum quamprimam confiteri, si intra triduum confiteatur. Quia, inquit, apud omnes *Justitias*, quod fit intra triduum, dicitur fieri quamprimam, & continuo. Hæc interpretatio, ut mihi videtur, falsa est, & Concilii menti adversa. *Tot enim quamprimam signat primum opportunum tempus quo confiteri celebrans valet.* Hoc autem opportunum tempus potest occurrere statim post Missam, aut illo ipso die quo celebravit. Nonne si ante celebrationem habuisset copiam Confessarii, debuisset illico confiteri? Cur ergo si continuo post Missam adit opportunus, & quidem comoda confessio, confiteri non debet? Quo fundamento differat hæc confessio ad triduum valet? Quia, inquit P. Viva, apud omnes *Justitias*, quod fit intra triduum, dicitur fieri quamprimam. *Iurispræsum* ergo interpretamenta, quibus officia civilia, & humana commercia diriguntur, ad animarum regimen, ad actiones facta-

met.

mentales moderandas traduntur? Quid ad Iuristas de sacramentis? Admissa interpretatione P. Viva, qui testatur se id definire *probabiliter*, alii Probabilista colligunt, licitum esse differre hæc confessionem ultra sex, aut decem dies. Cur enim ad tres, & non ad sex? Quia Iurista id docent? Quid ad nos de Iurista? inquit. Ut ergo vanis hinc argumentationibus viam præcludamus, & ut iuxta sacre doctrinæ regulas Tridentini Concilii præceptum exponamus, dicendum est, præceptum Sacerdotem quamprimam possit, oblitulum esse confessioni. Quandoque autem tenent poterit statim post Missam, quandoque illa die, quandoque die sequenti, iuxta diversitates locorum, temporum, & copiam Confessarium &c. Finis præcepti, sacramenti sanctitas, obedientia sincera debita Ecclesie, & alia similia spectanda sunt, missis in te sacramentaria Iuristarum commentis de rebus profanis.

XXXIV. Quæst. XIII. Licetum ne unquam communicari sine confessione, & contritione, atque adeo in peccato mortali, ut contendunt PP. Tamburinus, & Viva? Resp. Fateor me non parum commotum sensisse, dum primum legi opinionem affirmantem in P. Tamburini Lib. de meth. comm. c. 1. §. 10. n. 71. & in P. Dominico Viva in *Curs. theol. quæst. xv. art. 7. num. 10.* ubi doctrinam Tamburini adoptat.

XXXV. P. Tamburinus, ut viam sibi sternat ad questionis decisionem, lextorem que suum animet ad superandum horrorem quem forte videns sacrilegii honestatum concipere possit, hæc præmittit. *Tam benigna sunt viscera misericordie Domini, ut non indignetur excusare aliquando peccatam nostram. Irascent enim unum vel alterum casum in quo quis purissimam communionem in peccato sumere sine peccato possit.* Ne adversarii mei de more imponant imperitis, me truncatas quorundam Probabilistarum opiniones referre, transcribam totidem verbis P. Tamburini decisionem, que eiusmodi est.

XXXVI. „ Etenim ex supradictis constat, Sacerdotem qui incepta bona sive Missa, recordatur se mortalis culpe reum, debere elicere actum saltem a se existimate contritionis. Sed iam si non possit, seu expectatur actum illum sibi valde esse difficile, levi, quid agat? Confiteri non potest, contri- „ tum nequaquam valet, sacrificium inchoatum, non iniquum, ob infamiam sibi reluctantem, difficile est. Quid ergo ad anbiguam illi affecta superest extorquendum? Probabile esse ex aliquorum sententia iudico,

„ hunc non peccatum mortaliter, si eum „ huimilmodi conscientia peccati mortalis, & cum eo dolore quem tunc potest elicere, Missam prosequatur, consecratur, communicetur. Ita Valquez de *Eucharist. disp. 1. cap. 1. n. 34.* Hurt. *disp. 1. de Eucharist. disp. 1. n. 34.* Lugo de *sacram. disp. 1. sect. 1. num. 8.* Ratio est, quia præceptum digne communicandi non videretur tam arde fideles attingere, ut cogat Sacerdotem cum tanto luo dedecore ab incepto sacro discedere. Tum autem eiusmodi Sacerdos non acquirit gratiam, sed tamen non peccabit.

XXXVII. Sacrum Concilium Tridentinum *sess. vi. cap. xi.* definit: *Deus impossibilis non habet, sed iubenda monet & facere quod possit, & petere quod non possit, & adiuvari, ut possit: cuius mandata gratia non sunt.* Aut vera non est hæc Concilii doctrina, aut falsa, & improbanda est Tamburini doctrina. Primum dici nequit. Ergo leuandum. Præceptum divinum est, ut omnes Catholici fastentur, ne quis cum conscientia peccati mortalis ad Eucharistiam suscipiendam accedat. Præceptum quoque eliciendæ contritionis in hoc casu divinum est. Impossibile ne evadit hoc præceptum huic Sacerdoti? Aliquod ergo Dei præceptum impossibile est: quod Lutheranismus redollet. Non est impossibile, inquis, sed difficultissimum. Esto. Sed possibile est: ergo urget: ergo est observandum. At Sacerdos experitur se non posse hoc præceptum contritionis edendæ implere. Equis est in causa cur non possit Deus? Abicit. Ipsi ergo Sacerdos malitia sua, iniquitate sua meretur se constitui ad hæc contritionem. Mira sunt quorundam Probabilistarum extrema, Insuperandum, Deum omnibus obdormatis, & excusatis gratias suas offerenti, & confere: & illos qui oppositum sentierunt, in suspicionem erroris, & insanissimi adducere non verentur. Dicant, legem Dei esse suavissimam, in sensu etiam falso. In presens vero legem difficultissimam, & valuti impossibilem huic Sacerdoti representantem. Gratiam deesse quia contritionem Sacerdos ita elicit, affirmare non dubitant. Si iuxta Tamburinum tam benigna sunt viscera misericordie Domini, ut non indignetur excusare aliquando peccatam nostram, donabit ergo gratiam suam huic Sacerdoti, conanti edere contritionem. Si impertiet Deus, eliciet Sacerdos necessariam contritionem. Si non impertiet, ob Sacerdotis malitiam & iniquitatem negabit. Ergo sacrilegium perpetrabit Sacerdos ob impedimentum gratiæ appositum. At

re.

reponit Tamburinus, hæc utriusque loculenta esse; sed probabile esse et aliquorum sententia tunc non peccatum. En quam verum sit id quod Tom. I. Fiskor. Probabilissimi diff. 1. cap. vii. §. 1. demonstrevi, nempe Probabilissimam viam aperire ad plures errores, & ad lanthanismum quodammodo, quantum vi rationis colligi potest, pendere. Si Probabilissima similes sententias in aliquo Antiprobabilissima reperirent, caelum terramque mirabilibus implerent. Auctoritas Valquesii, Huradi, de Lago, quam Tamburinus opponit, non efficit eius opinionem probabilem; cum ea aperte divinis Scripturis, Patribus, & Concilio Tridentino repugnet. Innumera horrenda absurda, nisi me amor fallit, consequi videtur Tamburini doctrinam. Si casum unum & alterum Tamburinus invenit in quo quis purissimum communionem in peccato sumere sine peccato possit: quidni, dicit alius Probabilissima, occurrere aliquis casus possit in quo quis corpus puella virginis desolare sine peccato valeat? Occurrit ut quis se solum cum sola reperiat: ambo reciproco amore ardent: ambo se se procant, & procantur. Castitatem servare in hoc casu, hunc mutuum impotentem amorem coercere, difficultissimum est. Quid ab separandi animabus sic affectis extorquebis? Eiusmodi animabus absque infamiae nota. An tam benigna sunt viscera misericordiae Dei, ut non dedignetur excusare istorum imbecillitatem? Quid hinc? Fornicatio, stuprum, adulterium iure naturalis, & divino vetita sunt. Verum habet. Sed numquid despicere purissimum, sanctissimumque Christi corpus in peccato mortali vetitum non est iure & naturali, & divino? Nolo persequi absurda que recentiam Tamburini doctrinam consequuntur. Persequamur potius scribere que ibi adicit Tamburinus.

XXXVIII. N. 73. Idemque erit de laico, qui iam iam recepturus sacram synaxim ante lineum, nec lub aliquo pretextu se se removere valens, peccati mortalis recedet, nec conteri possit. Ita ibi. Par enim est ratio. NOTENT HANC DOCTRINAM SCRUPULOSI, ANIMOQUE SEMPER TIMIDI. Audistis? Adeo meticolosi, adeo anxii sunt Christiani atatis nostrae; adeo tremebundi, & pavidi; adeo reverendissimi erga augustissimum sacramentum, ut vix audeant ad tam divinum convitium, nisi nitidissima, & sollemnissima caritatis veste induti sint, accedere. Ut ab his angustis animos erigat. Tamburinus: ait: Notent, meditentur doctrinam

prafatam, qua Tamburinus ait, in uno aut altero casu posse quempiam peccato mortali pollutum, sordidum, deformem, sine peccato Eucharistiam suscipere. Timorem ergo foras eicite, & animoli sacram mensam adite. Quid super veniali aliqua culpa, super affectu ad quampiam vanitatem, aut oblectamentum mentem torquetis, & corda exagitantis, si aliqui in casu cum conscientia peccati mortali suscipi purissima hostia potest sine peccato? Quid? Satyrum ne me scribere demittas? Utinam mihi verba suppetrent opportuna, & phrasæ congrue, quibus graviter, & pro dignitate doctrinam que imbecillitati meae pugnare cum Evangelio videtur, explodere & labefactare possem. Utinam mihi tantum eloquentiar datam esset, quo Christianos, ab eiusmodi commentibus ludibrosos, excitare atque intamare ad digno communicandum possem. Tamburinum, alioque quos citat, Auctores veneror, & officio prosequor. At opiniones, quas, salvo meliori iudicio, periculosas aeternæ Christianorum salutis existimo, ea meliori qua possum via improbandæ mihi sunt.

§. II.

De devotione qua anima a culpis mundana preparare se ad communionem debet.

Hactenus de impedimentis que indignum sacra menta Christianum reddunt, dictum est. Ab opinionibus recentiorum nimium distat doctrina Sanctorum. Non modo sancti Dei homines mundam a peccatis animam requirunt, sed mentem attentam, & devotam pollutant. Mens vivax fideli lumine illustrata sit oportet. Hanc fidem primæ omnium excitare in mente debent accedentes ad sacram communionem. Deinde omni studio curate debent ut cor ipse caritatis adeat. S. Basilii Lib. I. de bapt. cap. xv. inquit: Oportet accedere ad corpus & sanguinem Domini, & ad memoriam eius qui pro nobis est mortuus, & resurrexit, non solum puram esse a quavis inquinamento carnis, & spiritus, ne iudicium edat & bibat, sed eviderent ostendere, & exprime memoriam eius qui pro nobis mortuus est, ac resurrexit, in eo quod mortificatus est peccato, mundat, ac sibi ipse, & Deo vivit in Christo lesu Domino nostro. Rufus reg. xxi. cap. vii. Qui ad communionem corporis, & sanguinis Christi accedit, neque rationem illam considerat cuius causa instituta est, utilitatem ex ea fructum nullum reportat.

II. S.

II. S. Thomas in IV. diff. xii. quest. 11. artic. 1. questione. 3. non modo animam culpam vacuum; sed insuper attentam, devotamque pollutat, ut cum fructu hoc sacramentum percipiat. Cum hoc sacramentum perficiat contingendo fini, ad hoc quod effectum suum plene habeat in sumente, oportet quod ad sit actualis devotio. Et quia interdum abque peccato mortali actualis devotio impediri potest, cum distractione varie ipsam impediant, & peccata venialia virtutum actibus tollant; abque peccato mortali potest effectus huius sacramenti impediri; ita quod aliquis augmentum gratia non consequatur: nec tamen reatum peccati mortalis incurret, sed forte reatum venialis peccati, ex hoc quod imparatus accedat. Non modo Angelicus negat percipere refectionem spiritualis dulcedinem eum qui in actuali Eucharistia uti alio vagatur, mente voluntarie abstracta; sed asserit augmentum gratia non consequi. Oppositum docere videtur III. Part. quest. lxxxix. artic. 8. ubi inquit: Effectus huius sacramenti non solum est adeptio habitualis gratia, vel caritatis; sed etiam quaedam actualis refectione spiritualis dulcedinis: que quidem impeditur, si aliquis accedat ad hoc sacramentum pro peccato veniali mente distractus; non autem tollitur augmentum habitualis gratia, vel caritatis. Hanc doctrinam confirmat in resp. ad 1.

III. Natalis ab Alexandro cap. 111. de Euchar. prop. 8. contendit, S. Thomam doctrinam traditam in Sentent. retractasse hic in Summa. P. Vincentius Contensonius Lib. XI. part. 11. diff. iv. cap. 1. conciliare latagit hæc duo testimonio. Distinguit ex celebri Thomista P. Didaco Nugno tria distractionum genera. Alia est distractio mere naturalis sine culpa: alia venialis ex negligentia, sed voluntate expressa non suscepta: alia demum ex obiecto venialis, & formaliter, & de industria qua sita. Prima sapienter & dulcedinem Eucharistia impedit; augmentum vero gratia non tollit. Secunda refectionem Eucharistia precludit, & iuxta Caietanum omne augmentum gratia prepedi; quod probabilissimum iudicat Contensonius, qui subdit, tertiam distractionem esse quidem ex obiecto venialem; at in his circumstantiis esse gravem irreverentiam, que obicem gratia ponit. Allegat verba ipsius P. Didaci Nugno, inquit: Si ex formalis intentione vult illo tempore esse cum distractione, credo quod peccat mortaliter; atque adeo nullum consequi posset sacramenti, quia irreverentia illa gravis

Conc. Theol. Tom. VIII. *

est. Hac præmissa doctrina, facile est (pergit Contensonius) componere duo S. Thomæ testimonia, que pugnantia videntur. Dum in Summa ait Angelicus, distractionem, & peccata venialia impedire dulcedinem gratia actualis, secus augmentum gratia habitualis, loquitur de distractione ex negligentia, & naturali imbecillitate profecta. In Sententiis vero vult S. Doctor, distractionem venialem, ex industria voluntaria qua sitam, impedire augmentum gratia habitualis, quia tunc homo imparatus accedit; non tamen peccatum mortale committi, si nimirum distractio, & indevotio ex negligentia veniali proficitur.

IV. Hac concordia mihi sane non ardet. Nam hæc difficultas recidit, nam actualis animi evagatio deliberata qua sita, eiusmodi sit, ut mortalem irreverentiam inducat. Quo in casu patet, omnem effectum impediri, & sacrilegium perpetrari. Porro S. Thomas hanc difficultatem nec verlat, nec dirimit. Utique dum vero distractio silit in reat venialis culpa: confusa, augmentum gratia non impedit. Verum cum confusa hæc occultissima nobis sinit, ideo caute & prudenter abstinendum est a sententia pronuntianda. Nihil prolixius derogaret Angelici Doctoris auctoritati, si deseretur doctrinam traditam in Sententiis illam temperate in Summa. Verum utrumque res hæc se habeat, id quod res ipsa contingere solet, inculcandum est, ut post leiores nostros a torpore, segnitie & periculo somno extitemus.

V. Qui voluntarius distractionibus, & affectu ad venialia ad hanc facram mensam accedunt, periculum est ne in angelica sensum se sentio prolabantur. Angelicus in Summa sapientissime desinit, peccata venialia, quocumque modo spectentur, non impedire augmentum gratia habitualis. Ceterum non dicitur, nam qui habitualiter peccatis venialibus inquinati tantum sacramentum sumunt, facillime labantur in mortalia. Et quia id in praxi facillime contingere solet, ideo Doctoris vota & sanctitate fulgentes, communiter praxim spectantes, asserunt, Christianos, & Sacerdotes, qui devotione delicti & venialium culpam pleni, Eucharistiam sumunt, nullum percipere fructum. S. Bonaventura in Brevil. part. vi. cap. 18. inquit: Quoniam capacitas nostra ad Christum efficaciter suscipiendum non est in carne, sed spiritu, non in ventre, sed in mente; & mens Christum non attingit, nisi per cognitionem, & amorem, per fidem, & caritatem; ita quod fides illuminat

O

ad

ad recognitionem, vel recordationem, & caritas infirmam ad devotionem: ideo ad hoc quod aliquis digne accedat, oportet quod spiritualiter comedat, ut sic Christum per recordationem fidei mastice, & devotionem amoris suscipiat, per quæ non in se transformet Christum, sed ipse potius trahatur in ipsum mysticum corpus. Propter quod manifeste colligitur, quod qui tepide, indevote, & inconsiderate accedit, iudicium sibi manducat & bibit, quia tanto sacramento contumeliam facit.

VI. Verum mittere disputationes interit, utrum distractiones voluntarie, deliberatae, & peccata venialia impediunt nec ne omnem Eucharistiae fructum; aut talem pariant irreverentiam quæ obicem negative, ut aiunt, gratiæ habitualis augmento ponat, iuxta plures; aut sacrilegium inducat iuxta alios: mittere, inquam, aut talem disputationes lubet, quas cum definire certo non possimus, consiliolus est ea quæ ad cavendam tam peccata venialia, tum voluntarias has distractiones, quæ periculum prolabendi in mortalia annexum habent, indicare, & urgere.

VII. Si voluntarie distracti orant, fructum orationis amittunt, Deumque tentare dicuntur; quæ indignitas erit, animo alio vagante, intra nomenclipos ipsum sacramentum Christi corpus recipere? Nec audienda est quorundam recentiorum laxissima doctrina, qua dicunt, Eucharistiæ summationem non esse locationem cum Deo, sicut oratio, sed manducationem; nec ullam fieri cibo iniuriam, si cum distractione sumatur. Quam a communi Ecclesiæ sensu hæc doctrina distat, nemo non videt. Quæ enim peritene Apostoli oraculum, quod imperat, cibum hunc divinum discerni, & corpus Domini diiudicari, nisi ut summa cordis puritate, & mentis attentione illud suscipiamus? Quis sibi vitio, & dedecori non veteret regni mensæ accumbere, animo exterius huc atque illuc vagante? Quanto ergo maior irreverentia, & profanatio erit ad Regis Regum mensam ledere, & ipsum Dominum intra propriam animam indevote suscipere? Unde, quæso, tanta animi impudentia, unde tanta sacerdotia, & contemptio, nisi ex adipe iniquitatis, nisi ex invidia vitiorum consuetudine, quia stupidi & induratus ad celestia dona animus efficitur?

VIII. Cardinalis Caietanus argumentario in III. Part. quæst. lxxxix. art. 1. magnum incutere timorem omnibus debet. Indicat Caietanus utraque laudata testimonium S. Thomæ, & de sensu testimonium quo dicitur

non impediri augmentum gratiæ ex peccatis venialibus, & distractione deliberata; hæc scribit: *Hic sensus favorabilis est, & demulcens aures multitudinis immemorabilium sacerdotum, quasi quotidie, aut frequentissime celebrantium, qui tamen meliores sensus esse verus non apparet. Si enim qualibus sompniis Eucharistiæ, etiamsi nullus interior caritatis actus ob mentis distractionem interueniat, augetur gratia, infirmorum pene sacerdotum, quos credimus vere in gratia celebrare, caritas tam esset maior intensius quam credi rationabile sit; cum tanta magnitudine caritatis in tanta multitudine otiosa appareat. Quoniam nec extra apparent, nec intus de se testantur actus similes ferventissima caritatis. Et tamen certum est quod sicut amor Dei non est otiosus, sed operatur magna, si est; ita tum magna augmentatio amoris Dei non est otiosa, sed operatur multo maiora quam prius proportionaliter, si est; consequenter, si longe maiora operari remittit, longe maior caritas non est: & tamen longe maior potius esse in singulis celebrationibus, quantumcumque parum crevisset caritas sacerdotis, qui tot annis diebus fere singulis in gratia celebravit. Præter hanc autem ex experientia coniecturam in promptu ratio cum auctoritate suffragatur. Sacramentum enim hoc, quia datur per modum cibi, & potus... non auget, sicut nec nutrit, nisi per modum nutrimenti. Sed sine actu vitali nutriti tam cibis, quam potus non nutrit, nec auget, ut patet in alimento corporali. Ergo sine operatione vitali spiritualis animæ, quæ nutritur, cibis istis nec nutrit, nec auget. Plura alia ibi habet Caietanus, quibus interpretatur textum art. 8. Thomæ.*

IX. Argumentum istud Caietani, ad ipsa manifesta experientia repetitum, permultos velleare, pungere, & ad devotam preparationem perurgere Sacerdotes deberet. Omnes habitus, animæ herentes, inclinant, & erumpunt frequenter in adus suos. An avaritiæ, luxuriæ, ambitionis, vanitatis habitus, opportunitate data, extrinsecus non proficiunt? Quotidie Sacerdotes celebrant: quotidie gratia sanctificans, quam celebraturi secum deferunt, augetur, intenditur caritas: & nullum extrinsecus apparet istius augmenti signum; immo opposita argumenta in omnium oculis sese ingerunt? Sermones vani, otiosi, infobreni, maledicti, idem sunt ac erant a decem, a viginti annis. Quænam in ludis, in oblationibus, in gula, & in ceteris appetitionibus

bus moderatio? Quæ superbiæ, ambitionis, & vanitatis depresso? Quænam linguæ, occasione data obiecti criminis, refrenatio! Quid de tot Sacerdotibus qui theatris, ludis, choris interant; qui comicos sero agunt, & maore celebrant? Hi ne gratiæ augmentum ex quotidiana celebratione assequantur? Blandimur nobis miseri, quod a quibusdam flagitiis nimium sordidis, & lutulentis abstinemus, minime recogitantes quod forte letalium criminum, odii, ambitionis, superbiæ, invidiæ, simularitatis, & aliorum spiritualium scelerum pleni sumus. Patrum axiomata est, eos qui in via Domini non proficiunt, retrogredi. Tot venialium culparum contemptio, tam negligens celestium donorum negotiatio, tanta insensibilitas & stupiditas erga augmentissima, & tremendissima religionis mysteria provocat divinam iustitiam ad subtrahenda auxilia illa peculiariter quibus destituit in graviora scelera prolapsimur. Ex illud est, supra quam dici potest, formidandum supplicium, quod veli caritatis obducti plures iactant se Dei gratiam possidere illo ipso tempore quo pravaram appetitionum, & maligni amoris proprii mancipia sunt sane legenda.

X. Confirmantur hæc omnia auctoritate nostri P. Ioannis Tauleri, vite sanctitate, & doctrina insignis: qui serm. 1. de Euchar. hæc scribit: „Si nosse cupis, utrum digne hoc sacramentum perciperis, vide si cor tuum magis abstractum sit ab omnibus externis Deum; & si vita quam ipsum in te operatum est, foris appareat, & operetur in exteriori homine tuo, in sensibus, in moribus, in conversatione, in verbis, in actibus tuis... Quod si quique in se non sentit, sed potius cor suum vanitati & otio deditum, ac vacuum, & extrinsecus se desolatum, ac levem in ritu, in verbis, in cultu corporis, stoliditatis quoque vacantem, ac potius per immoderatas sui recreationes perdentem tempus, & cor denique suum misere torpescens invenit, atque licens, & sponte talis perseverat; ac nihilominus ad hoc reverentissimum accedit sacramentum, magno se periculo exponit. Credite mihi, ut ilomachus cibum inconvententem relicit, sic Dominus Deus huiusmodi hominem ex ore suo vomit.“

XI. Duo peccatorum venialium genera distinguit, primum inhaerentia, & perseverantia; alia fluxa, quæ transeunt, & redeunt. Perseverantia vocat in quibus, propeffero creaturam amore irretitus homo, delecta-

tionem querit: & hæc inter venialia gravia sunt. Singuli inclinationes peculiarias habemus, & amicitias, oblectamenta, ac consuetudines, quibus difficile renuntiamus. In ipsis nobis exercitatio nobis honetis plus iusto nobis complacemus, istique plus iusto adhaeremus. Quare quique studiose diligenterque percurati debet cor suum, ut quæ ad creaturas inordinata inclinationes latitant in corde suo, deprehendant. Sed audiamus P. Taulerum ipsum. „Est etiam vitium quoddam, hinc nimium hodie vulgare, & iustitiam / puta, quod omnes, & lingui tam Religiosi, & Ecclesiastici, quam seculares, privati lucris divitiis accumulantes, ac recondere fatigant; adeoque tenaces sunt, & avari; ut facili dici nequeat. Unde hominum avaritias superfluas ac vanas, animi recreationes, & levetates expunt; cum tamen in eis nec intendunt, nec querant, & multo minus inveniunt Dominum Deum Creatorem suum. Illi nimirum in mortalium peccatorum veluti precipitio sunt constituti; iamque prope est ut vel intus, vel foris incomparabile eorumdem peccatorum damnum incurant. Immo frequenter, an tequam advertant, ipsi in multa gravia collabuntur. Hæc ergo sunt impedimenta perseverantia, & culpe hærentes, cum quibus tamen multi, pro dolor! ad reverentissimum Christi sacramenta accedere non meruunt, scias nihilominus consuetudines, & modos reinantes, nec aliud ex predictis repudiare volentes. Cumque hæc de causa nec Deum, nec sancti Spiritus inter se sentiant consolationem, nec magnope-re id curant; sed suis studiis, & consuetudinibus inhaerent, atque ad creaturas cum delectatione, & amore le convertunt: sicque nonnuncquam quadragesima, vel quinquagesima, & eo amplius annos sub habitu sancto, & opinione bona transigunt. Verum utram illi felicitatem hinc discunt, & ad extremum salvandi sunt, incertum est, eo quod fundus eorum sponte scienterque diuturno quodam & insolito creaturatum amore & delectatione irretitus est, atque contractus. Ubi vero necessitas extrema ingruerit, omniæque coram divino iudicio detegatur, nescient prius quod in statu res sua sit, nec facile Deum invenire poterunt.“

XII. Hæcenus P. Ioannes Taulerus de peccatis venialibus, quæ perseverantia, & hærentia vocat, quia habitualiter in eisdem homo versatur. Dum dicit, creaturam amo-

amore hominem detineri, ne sis adeo imperitus, ut feminam impuro amore hominem capium intelligas. Creaturam nomine intelligit temetipsum, nimum tui, tuorum exercitiorum & consuetudinum amorem, amicitias superfluas, diverticula, curiositatem, ludos, & cetera oblectamenta; que, cum sint a mortali culpa immunia, eadem habituali affectu prosequeris, paratule minime es ad ea deferenda; immo exaudereres, si illa tibi vetari audires. Hęc tunc peccata venialia perseverantia, & herentia animæ tuæ. Nunc vero explicat Taulerus ibidem peccata venialia fluxa his verbis: „ Fluxa „ ergo, & non herentia peccata sunt, v. g. „ si quis nullus creaturæ amore inordinato „ captus detineatur, semperque de paratum „ inveniatur ad relinquendum omnia que certo „ sciret Deum ab ipso velle relinquere, „ qualicumque etiam illa forent, vel homines, „ vel amici, vel bona temporalia. Interim „ tamen non tam studiose seipsum concludit, ut merito deberet: facileque a natura, „ & vitis naturalibus, qualicumque „ demum sint illa, vincitur, ab ira, a superbia, „ a torpore & ignavia, a verborum „ levitate, quorum omnium, nec non & „ aliorum vitiorum, dum te illi offert occasio, „ in his ipsis excedit, hęcque velloquitur „ nimum, vel potus cibique intemperantior, „ aut plus latis hilaris, aut demum immo- „ dice sollicitus, & occupatus. Quamvis autem „ ex his vitis interdum aliqua peccata „ prioribus herentibus quantæ esse graviora; „ dum tamen ex infirmitate, vel subreptione „ sunt, multo quam illa minus impediunt. „ Quandoquidem tendus ipse purus est, & „ tantum accidens malum. Si quis tamen in „ crastinum, aut hodie accessurus, minus fe „ ad his vitis custodisset, quod ad divinam „ unionem attinet, multum certe hanc imper- „ sam impediunt, fiduciam minuunt, mentem „ distrahant & dilacerant, hominemque divini „ amoris inflexum, & coruscis iunivis „ efficiunt incapacem. Nihilominus si peccata, „ vel impedimenta hæc contra voluntatem „ heri contigissent, atque cum vera cordis „ contritione desceant, non perinde „ nocebant, neque impediunt, ut facerent, „ si hodie accidissent. Ipsa namque penitentie „ amaritudo, & pressura, ac dolor „ cordis, quibus hæc desolentur, magna ex „ parte rubiginem horum vitiorum abtergunt. „ Iam si quis heri in illa cecidisset, „ hodieque denuo, sui ipsius cura posthabita, „ in hæc ipsa incidere, simulque ex his „ mentis quandam contraheret distractio-

nem, puta vel ex garritate nimia, vel inmodica occupatione; tum certe non parum illa impedirent, dum unum impedimentum iungeretur alteri. Nec tamen propterea semper a communione facta abstinere, nec penitus eam intermittere necesse est. Si enim accedit, nihil peccat; modo illum incidisse in hæc peccata peccat; ipsa natura indisposita impedit, quæ quando aliquis vel formi, vel cibi fuit intemperantior, plus aut minus inde capiendum. Certe ita quemque sui deceret esse sollicitum, ut ad singulos pene morsus, si natura citra sui gravamen eos ferre posset, se exanimaret. Satis enim mundus, paratule sit oportet cui Deus ineffabile suum mysterium infundere debeat. Hęc itaque sunt que divinum impediunt influxum, & pretiosissimos divini gratiæ thesauros, in hoc dignissimo sacramento latentes, ab anima excludunt. “

XIII. Hęc, licet paululum proluxerit, ex piissimo P. Iohanne Taulero referre operæ pretium existimavi, tum ob auctoritatem tanti viri, cuius opera pro morum reformatione tanti faciebant vel ipse Martinus Lutherus, ut una cum operibus S. Bernardi legenda inculcarent, & persuaderet, ut me legitime memini in ipso Luthero, tum ob doctrinam sane momentosam, & non omnibus perviam de peccatorum venialium qualitate, & diversitate. Peccata itaque venialia summope Eucharistiæ adveniant; cum proprium sit sacramenti huiusmodi peccata auferre, appetitiones comprimere, & creaturam amorem extinguere; ut optime animadvertit S. Bernardus *serm. 1. de carne Domini num. 3.* his verbis: *Duo illud sacramentum operatur in nobis, ut videlicet & sensum minuatur in minimis, & in gravioribus peccatis tollatur omnino consensus. Si quis vestrum non tam sepe modo, non tam acerbo seruit iracundia moris, invidia, luxurie, & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti operatur in eos; & gaudeat, quod passim ulcus accedat ad sanitatem.*

XIV. Quoniam de peccatis venialibus argumentum in manibus est, ut magis magisque lector percipiat quam hostiliter hæc cum hoc agulissimo sacramento pugnent, communem Theologorum doctrinam in memoriam revocet. Peccatum veniale ad mortale disponit directe, vel indirecte. Directe quidem: quia peccatum genere suo veniale potest

est disponere ad aliquod peccatum quod est mortale ex conditione ipsius operantis, proventus ex iterata frequentia venialium peccatis ad peccandum ita augeri, & adoleverit, ut in ea homo ceu in ultimo conquietat. Incipit colloqui, & lassus in multicolorum coetu indolgere. Reciproce amicitia, suo honesta benevolentia illius, latenter adolescunt, oblectamenta & illeceberræ dominatur in æmulum; & tandem prolapsum in fœdas libidines consequuntur.

XV. Indirecte peccata venialia disponunt ad mortale, renovando prohibens: tum quia alienando leviam transgressionum propensionem auger, & inclinationem ad graviores culpas tum quia peccata venialia fervorem emittunt caritatis, animæ vires extenuant, & veluti corrodunt, ac palliatim, dum vix advertit homo, te prolapsum invenit in tetralia crimina. Hęc obiter & præter intuitum dicta sint, ut doctrinam illustraret Iohannis Tauleri circa duo peccatorum venialium genera.

XVI. Paucis ergo rem totam perscrutando, dispositiones animæ ad communionem sunt sanctitas habitualis ab omni gravi culpa immunis, extinctio affectus ad venialia, fides viva, caritas fervens, memoria & meditatio passionis Christi. De his omnibus infra cap. seq. ubi de frequentii communione sermo erit.

§. III.

De corporis dispositione ad sacramentum communionem. *Lex opinionum quorundam Casuistarum referretur.*

Quæst. I. Est ne necessarium ieiunium ad Eucharistiam sumendam? Resp. Præcipua dispositio est ieiunium, de quo innumeræ quaestiones movent Probabiliter, quorundam obiter indicabo. De ieiunio ad Eucharistiam agit S. Thomas III. Part. quæst. lxxx. art. 8. ubi duplex distinguit ieiunium. Primum vocat naturæ, in privatione cuiusque cibi, & potus situm. Ille dicitur ieiunium naturalis qui a media nocte nihil per modum cibi, aut potus, aut medicine sumit. Alterum est ieiunium ecclesiasticum (de quo fole suo loco dictum est.) quod non includit privationem abolutam & omnimodam cuiuscumque parvi quantitatis cibi, sed solum tantæ quantitatis, aut qualitatis.

II. Omnes adferunt, ad Eucharistiam sumendam requirunt ieiunium naturale, Ecclesiæ

statuto præscriptum: que disciplina antiquissima habet originem, cuius meminit Tertullianus *lib. II. ad uxorem*, Cyprianus *epist. ad Corin.*, Chrysostomus *hom. xxvii. in I. ad Cor. II.*, priusquam communicare, ieiunare, ut quomodocumque communione dignus appareret. Contrarium concubentium aliquotum prohibuit Concilium Carthageniense *an. 397. can. xxii.* excepto tamen die anniversario quo coena Domini celebrabatur a non ieiunans in aliquibus Ecclesiis. Sed etiam huiusmodi oblolevit. S. Augustinus *epist. cxxvii. ad Januar.* nunc Ivi factum sibi oppositum Christi Domini, & hæc respondet. *Liquidum apparet, quando primum acceptum discipuli corpus, & sanguinem Domini, non eis acceptis ieiunans. Nuncquid tamen propterea calumniam dum est universæ Ecclesiæ, quod a ieiunio semper accipitur? . . . Hoc enim præsertim spiritus sancto, ut in honorem carissimi sacramenti in os Christiani prius dominicum corpus intraret, quam carere cibi: nam id eo pro universum cibum suo iste servavit. Neque enim quia post cibos dedit Dominus, propterea præstis, aut contrariis frates ad illud sacramentum accipiendum convenire debent; aut, sicut faciebant quos Apostolus arguit, & emendat, mensis suis ipsa miscere. Namque salvator quo venenit ut commeneret mysterium huius altitudinem, ultimum hoc voluit altius infingere cordibus, & memoria discipulorum, a quibus ad passionem digressurus erat. Et id eo non præcipit, quo deinceps ordine sumere, ut Apostolus, per quos Ecclesiæ dispositus erat, servaret hunc locum. Nam si hoc ille immiseret, ut post cibos alios semper acciperetur, credo quod eum morem nemo variasset. Cum vero ait Apostolus, de hoc sacramento loquens: Propter quod, fratres, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate: si quis esurit, domi manducet, ut non ad iudicium conveniat; statim ieiunet. Cetera cum venero, ordinabo. Unde intelligi datur, quia multum erat ut in epistola totum illud agendi ordinem servaret, quem antea per quosdam servat Ecclesiæ, ab ipsa oriturum esse quod nulla morem diversitate varietur.*

III. Triæ hæc Augustinus tradit. I. Christus Dominus Apostolos non ieiunans communicavit post cenam: quia cum a cena ad passionem finitendam digressurus esset, voluit ultimo loco infinitum sui amoris pignus exhibere. II. Spiritus sanctus peculiari ratione voluit ut in os Christiani dominicum corpus prius intraret quam alii cibi, ob reverentiam & honorem debitum tanto sacramentum. III. Disciplina hæc præmittit iei-

junio ad Eucharistiam ortum habuit ab ipso Paulo Apostolo. Conventientiam premitentem de ieiunio S. Thomas III. Part. *quæst.* lxxx. art. 8. promit, ubi, laudata Augustini auctoritate, inquit, statutum esse in honorem huius sacramenti, ut scilicet in eo hominis iuret, nondum aliquo cibo, vel potu infectum. Secundo propter significationem, ut scilicet detur intelligi quod Christus, qui est res huius sacramenti, & caritas eius debet primo fundari in cordibus nostris, secundum illud Matth. vi. Querite primum regnum Dei. Tertio propter periculum vomitus, & ebrietas, quæ inordinate contingunt ex hoc quod homines inordinate cibis utuntur; sicut & Apostolus dicit I. Cor. xi. Alius quidem esset, alius autem eberis est. Advertit idem S. Thomas ad 4. nullo modo infringi ieiunium naturale, quando reliquæ cibi remanentes in ore casualiter transgulantur; nec impediunt suspensionem huius sacramenti: quia non transgulantur per modum cibi, sed per modum salivæ: & eadem ratio est de reliquiis aquæ, vel vini, quibus os abluunt: dummodo non transgulantur in magna quantitate, sed permixta salivæ; quod citari non potest.

IV. Plurimas insinuant quaestiones Neoterici de hoc naturali ieiunio, & de peccati gravitate quod perpetrant transgressores. Disputant, num detur parvitas materiae in hoc ieiunio: & an peccaret mortaliter qui post sumptam minimam cibi quantitatem communicaret. Paucaliquis desit, cccxxxv. opinionem negantem probabilem asserit; sed iure communiter omnes ut laxam talem improbant opinionem: Quid, si quis dubitem manducaverit, vel bibitor nec ne post mediam noctem? Probabiliter utramque opinionem contrariam dicent esse probabilem; sed vera sententia docet abstinentium, exclusis casibus necessitatis, sive dubium negativum sit, sive probabile.

V. Quid, si scias te aliquid cibi, vel potus deglutivisse, sed dubites, an ante, vel post mediam noctem? P. Claudius La-Croix Lib. VI. part. 1. num. 577. de more duas contrarias opiniones profert, affirmantem te posse communicare, & negantem id liceat; ac neutram oppugnat. Quid si noctu expergefactus bibat, dubitans, lit nec ne elapsa media nox: potest ne communicare? Adfirmat Gobat; negant alii. Sed homines fide dubitantes non debere communicare, nobis certum est.

VI. Disputant quoque Probabilistæ, quid intelligatur per mediam noctem: & de horologiis signantibus eam prolixas insinuant di-

sputationes: utrum quis possit sequi unum horologium respectu ieiunii ecclesiastici, & aliud respectu ieiunii naturalis? an in primo, vel in ultimo horologii pulsu abstinere a cibo, potusque debeat? Quas trices omnes vide relictas Tom. V. de ieiunio. Disputant insuper, utrum officula fructuum, pimentum, aurum, fila ex serico, vel lana frangant ieiunium, & communiter negant. Quid de terra, quam interdum prægnantes lumere solent? Communiter adfirmant, frangere ieiunium naturale: idemque adfirmant de creta, quam muliercula edunt, ut ablescant. Similiter asserunt frangi ieiunium per cartam, per filum ex lino, per fenem, & palæam, quia herbae sunt: item per pulveres medicinales ex ossibus, & lapidibus contritis; per ceram, quia semper quidquam mixtum mellis adest. Id tamen de cera negat Diana. Venenum non frangere ieiunium, asserit Pasqualigus; sed melius adfirmant alii. Si quis deglutit parvam nucem cum cortice clauo, Ioannes Sanchez, & Leander dicunt frangi ieiunium; sed P. La-Croix loc. cit. num. 565. asserit, merito dubitare Tamburinium. Eo addo, immerito ipsum dubitare. Sanguinem gingivarum, fanien e pulula profusentem non frangere ieiunium, communiter docent, etiamli degloriantur. Si quis in flumen lapsus invitus sumat aquam, aut si dormienti per vim inferatur cibus aut potus in fauces, aliqui dicunt non frangi ieiunium; sed communiter alii adfirmant, prioremque opinionem reiciunt vel ipsi Probabilistæ, ut minus probabilem. Ego eam reputo falsam. Tabacum mallicatum, vel seminum frangere ieiunium, docent aliqui. Diana, Burgess, & alii; quos refert P. La-Croix num. 569. negant. Nemo negavit id dedecere: & hoc lat est, ut quisque abstinere debeat. Sumptionem tabaci per nares negant communiter ieiunium frangere. Qui tamen abstinent, reverentia erga augustissimum sacramentum signum exhibent. Disputant quoque num communicare ille valeat in cuius aertum ex mulca ingrederetur, simulque eam traiceret media respiratione? Adfirmat Leander, Lugo, Suarez, & plures alii: nec video quid opponi possit. Quid si aliquis deglutias, & postea continuo illud evomas? Non debes communicare. Plures alii simili quaestiones verlant, quas cum nullius momenti, & quia vix unquam occurrunt, prætereo. Communis enim sensus lat est ad eas dirimendas, & regulis traditis de ieiunio naturali facillime reolvuntur.

VII. Quæst. II. An sumi aliquando Eu-

charistia posse a non ieiunio? Resp. Infirmi, quando incipit periculum mortis, communicare non ieiunio possunt; ut cum S. Thomas loc. cit. communiter docent omnes, & consuetudo obinet. Tunc enim urget præceptum divinum lumendi vaticium, quod prævalere ecclesiastico præcepto debet. An vero non ieiunus Sacerdos celebrare valeat, ut vaticium admittit morituro, disputant Auctores. Cardinalis Gotti *quæst.* iv. *dub.* 5. §. 2. probabilis esse docet, quod non possit. Quia præceptum divinum lumendi vaticium est adfirmativum, quod non obstringit, quando celebrari Sacrificium nequit ritu præscripto. Verum si non urget hic ritus respectu ægroti, cur urgere debeat respectu Sacerdotis, non video. Certum est, præceptum vero mandati vatici esse divinum, ieiunium vero solo præcepto Ecclesie impositum est. Quare mihi probabilis videtur, quod celebrare Sacerdos non ieiunus valeat in hoc casu. Idemque confirmat ex eo, quod Sacerdos hoc in casu possit, non præmissa confessione mortalis culpæ, cum sola contritione celebrare. Nec est quod reponas, discrimen esse: quia consuetudo obinet servandi ieiunium a celebrante, sicut præmittende confessionis, quando non adest copia Confessarii. Hac disparitas arbitraria videtur: quia consuetudo communicandi ægrotum non ieiunum evidens est. Ceterum raro contingit deesse particulas consecratas pro communione infirmorum; & ideo raro contingit casus in quo Sacerdos non ieiunus debeat celebrare. Verum si accideret, ego non video cur celebrare non possit, quando alia non oblatent. Quia tamen veritas manifesta non est, & casus raro accidit, doctorem iudicio declinem subicilo.

VIII. Quæst. III. Potest ne Sacerdos ut admittit vaticium infirmo, præmissa profere verba consecrationis, sine vestibus sacris, sine altarî &c. Resp. Adfirmant aliqui, quibus adherere videtur Soto in II. dist. xli. art. 7. loquendo de Sacerdote seipsum communicante. Sed opinio negans communis & vera est. Et habetur expresse cap. Comperimus de consecr. dist. 1. Est enim contra ius divinum consecrare speciem panis sine altera specie. Celebrare quoque absque vestibus sacris est transgressio ritus summi momenti, ut alibi dicitur, quem omittere Sacerdos non potest, ut ægroti vaticium admittit.

IX. Quæst. IV. Potest ne Sacerdos ob necessitatem perficiendi sacrificium communicare non ieiunus? Resp. Adfirmant communiter omnes. Si Sacerdos loco vini aquam infundisset

calici, quem errorem non deprehendisset, nisi hausta aqua, acque adeo ieiunio soluto, deberet continuo consecrare vinum, & perficere sacrificium. Quid, si Sacerdos advertat ex gustu aquam esse, dum in ore eam habet, antequam illam deglutiat? Nonnulli defendunt, Sacerdotem, extracta particula hostiæ, debere reiterare aquam, sive vinum corruptum in aliud vas, ut ieiunus possit communicare; sed hanc opinionem iure alii improbant. Debet Sacerdos aquam consecrare, particula hostiæ deglutire, & vinum in hoc casu præceptum ieiunii non obstringit. Et quod præfati Auctores suggerent, irreverentiam, & indecentiam redolet. Similiter quando particula hostiæ calici adherescit, non digito extrahenda, sed ad labrum calicis adducenda est, sed vinum, vel aqua infundi debet, & sumi. Idem faciendum est, quando particula hostiæ palato hæret. Quid, si Sacerdos absque nota infamiae, vel scandalum non possit consecrare vinum in adducto casu, in quo loco vini aquam infundisset? Leander g. xxiv. docet, non debere consecrare: & citat Suarez, Fagundez, Azorium, & alios. Scandala hæc, ut alias dixi, contentissima sunt. Nam ut populus ritum ignorat, aut si qui callent ritum, iudicabant, vel vinum infusum pro consecratione, fuisse in acetum convertum: vel Sacerdotem memoriam, & inadverteentiam lapsum passum esse. Præceptum divinum consecrandi sobi utraque specie certum est; scandalum autem incertum. Præterea tantum ne malum esse, aut citra peccatum illam, si absque culpa error contingit, aliquam lubere notam ob sacrificii integritatem complendam? Quare vix contingere casus potest in quo Sacerdos ob notam infamiam, aut scandalum liber sit a debito complendi sacrificium, iure divino præscripto. Sapienter S. Thomas III. Part. *quæst.* lxxxiii. art. 6. ad 2. docet, Semper accipiendum illud quod habet minus de periculo. Maxime autem periculum circa hoc sacramentum est quod est contra perficiendum huius sacramenti: quia hoc est inmane sacrilegium. Minus autem est illud quod pertinet ad qualitatem iumentis.

X. Si ante consecrationem advertat Sacerdos se non esse ieiunum, debet desistere a Missa persequenda, nisi grava timeatur scandalum; quod raro accidit. Si Sacerdos ante consecrationem morte corripitur, aut gravi morbo infirmetur, non oportet ut ab his Sacerdos locum vini aquam infundisset

to id contingat post consecrationem, debet per alium Sacerdotem sacrificium compleri; ut docet S. Thomas *loc. cit.* ad 1. immo sacrificium perfici debet etiam a Sacerdote non ieiunio, si ieiunius desit.

XI. Si Sacerdos post sumptam ablutioem celatit reperiat aliquas reliquias, seu fragmenta hostiæ a se consecratæ, debet illa lavare, sive parva sint, sive magna: quia cum sint ex eodem sacrificio, tota illa actio una reputatur, & una sacrificii consumptio. Immo si reversus in sacrificium, fragmenta in patena, aut in calice inveniret, posset eadem lumere; cum ad idem sacrificium pertinens, eademque actionem. Secus dicendum de fragmentis consecratis ab alio Sacerdote. Hæc enim lumi debent a Sacerdote ieiunio, aut reponi. Potest denique Sacerdos non ieiunius lumere Eucharistiam ne in manus hereticorum, & infidelium, qui eam conculerent, & contumeliis afficerent, perveniret.

XII. Quæst. V. *Quantum tempore intersit debet Eucharistiam inter & cibum?* Resp. Leander q. xlii. respondit, cibum licitum esse post sumptam Eucharistiam, nisi vellet: quia nullum extat præceptum preferens ablutioem. S. Thomas III. Part. q. lxxxv. art. 8. ad 6. docet, magis requiri ieiunium ante quam post, inquit: *Magis est institutum quod homines ieiunent ante sumptionem eius sacramenti quam post. Debet tamen esse aliqua mora inter sumptionem huius sacramenti, & reliquos cibos.* Unde & in Missa oratio gratiarum actionis post communionem dicitur, & communicantes etiam suas privatas orationes dicunt. Secundum tamen antiquos canones statutum fuit... ut habeatur de consec. cap. xxiii. Si mane dominica portio edatur, ulque ad sextam ieiunium ministris, qui eam sumperunt: & si tertia vel quarta hora accepterint, ieiunent usque ad vespertim. *Antiquitus enim variis Missarum solemnitas celebrabantur, & cum majori preparatione. Nunc autem, quia oportet frequentius sacra mysteria celebrare, non posset de factis observari: & ideo per contrarium consuetudinem esse abrogatum.* Decet tamen ut per quadamtem saltem communicantes abtineant a cibo, vel potu.

XIII. Pricis feculis statim post Eucharistiam celebrantur *Agape*, quæ dilectionem significat: quamvis aliqui contendunt, hoc dilectionis convivium esse synaxium celebrari consuevisse. Hæc consuetudo aliquæ ad Augustini tempora obinebat: & postea abolevit ob consuetaria quorum meminit Paulus

I. Cor. xi. Et quamvis celebriores fuerint *Agape* (licet paululum decredi) quæ post sacram communionem habebatur; tamen aliæ erant quæ *conviviales* dicebantur, peractæ tempore nuptiarum; aliæ natalis in festis martyrum; aliæ *funerales* in funebribus defunctorum. Ab *Agapis* dicte fuerunt *Agape*, videlicet dilectæ, seu fratres, devotæ spiritaliter, vulgo *Chietine*. Choribus Dominice mulieres devotæ, & sanctæ comitabantur, sicut & Apostolos. Exemplum imitantur viri sancti posteriores. Sed quia nihil tam sanctum est quod humana nature infirmitate, & malitia depravari nequeat, quæ spiritu puro capta fuerat, temporis decursu carnis maculas contraxerunt. Contra quam corruptelam calamum acuit S. Hieronymus *epist. ad Eustochium*, in qua piam mulierum cum Sacerdotibus societatem carpit: *Novum concubinatum genus: unde in Ecclesia Agapetorum pestis introivit.* Devotæ ergo, & gravi severitate fugebantur eiusmodi *Agape*, quæcumque laudatitatis specie fulgeant, non secus ac si hoc inquinatæ essent; ut idem Hieronymus *epist. ad Nepot. scribit. Solus cum sola, secreto, & absque arbitrio, vel teste non sedes...* Caveto omnes suspiciones, & quilibet probatur, *ne fingatur ante dextra, crebra munuscula, & sudaria, & fasciolas, & vestes ori applicatas, & oblatas ac dequistos cibos, blandasque & dulces literas, sanctus amor non habet. Nil enim, desiderium meum, omnes delicias & lepores, & risu dignas ubanitates, & ceteras ineptias unatorem in comediis erubescimus, in feculi hominibus detestamur: quanto magis in Monachis, & Clericis, quarum & Sacerdotum proposito, & propositum ornatu Sacerdotio?* Hæc per transeunt, semper tamen opportuna seminarum directoribus. In semitam regredior.

XIV. Disputant Auctores, num licitum sit expuere statim post communionem. Negant alii, alii affirmant. Omnes conveniunt, decens esse ut communicantes per aliquod temporis intervallum abtineant, & hoc fat est, ut quique plus inolve per variis necessitatibus gradibus in reverentiam tanti sacramenti spiritum coarctat.

XV. Quæst. VI. *An ad Eucharistiam præcedere somnus debeat, & ciborum digestio?* Resp. Adfirmant Panormitanus *Gloss. in cap. Nihil*, Ricardus, Aureolus, & alii. Sed S. Thomas III. Part. quæst. lxxx. art. 8. ad 5. respondet. *Nec refert, utrum post cibum vel postum assumptum dormieris, aut etiam diges-*

sus

sus sit, quantum ad rationem præcepti. Refert autem quantum ad perturbationem mentis, quam patiuntur homines propter infirmitatem, vel indigestionem: ex quibus si mens multum perturbetur, laus reddatur ineptus ad sumptionem huius sacramenti.

XVI. Quæst. VII. *Quid de casu quem proponit P. Claudius Le-Croix, de Sacerdote primam Missam canente?* Resp. Sacerdos, inquit Auctor *Lib. VI. part. 1. num. 583.* qui primam Missam canere debet, mane sumit incohabitante hostiam non consecratam, sicuti antea fecerat, dum se probabat. Poterit ne Missam celebrare? Abolite, inquit, non potest. Verum subdit: *Possunt tamen adesse circumstantie ob quas licet. U. g. si Ticius sit familia perhoneste, ad cuius primitias conveniant cognati multi pro quibus etiam sit concivium laetum apparatus.* Quid, si Sacerdos esset honeste, & non perhoneste familie? Quid si convivium non esset laetum, sed leberium, atque singule liceret ne tunc celebrare primitias? Quod Ecclesiæ præcepta, quod sacri ritus celebrandi angustissimum & incrementum sacrificium cedere profanis extremis, & laetum convivium celebratioem debeat, vel ipsi communi sensui reputare, necut reverentia erga sacratissimum Christi corpus debite, videtur. Si necessitas esset Missæ audiendæ, ut præcepto diei festi satisfaceret, non posset præceptum ieiunii cedere huic alteri mandato. Verum quod propter cognatorum interventum, & propter instructum laetum convivium valeat Sacerdos non ieiunius celebrare, nunquam ergo probarem. Anam circumstantiam addidit ibidem. Item, si publice notum est, vel proclamatum cum hodie lecturum primitias: & contra erro illius in sumpta hostia non consecrata, sit occultus, hoc casu licitum ei erit celebrare: & pro hac opinione citat Gobat. Ut hoc evincant, coniungunt ad epistoliam, & ad scandalum inde oriturum. Sed quodam scandalum oriri potest, si quod casu, & incogitante accidit, caneretur? Sacerdos tunc & probus, qui præter intentionem hoc accidit, quam mentis confusionem, quam animi perturbationem non sustinet? Et mente sic confusa, & animo sic contrabato, connototique primum suum celebrare sacrificium debet, ne commoveatur cognati, amici, parentes? Ut videmus ex plurim calium resolutionibus, communitur iuxta recentiores non paucos præcepta gravissima, sacri ritus, in sacramentorum administratione servandi, negliguntur ob humanas rationes, ob mudanos respectus, qui tetra scandali larva ve-

littuntur. Non eo inficias, scandali habendum esse rationem. Sed aio scandala quæ obtruduntur, sæpe imaginaria, & commentitia esse. Hominum duplicitem, incommodum, & admiratio, & quod nequeat parata convivia letantur, & exultant, ut desinatur erat, celebrari, loco scandali habentur. Imbecillitati autem mee hæc non sunt rationes, ne quidem probabiles, salvo semper meliori iudicio. Cur Sacerdos non ieiunius, turbatus, confusus, commotus celebrare primum sacrosanctum Sacrificium valeat.

XVII. Quæst. VIII. *An pollutio nollam impediatur accessum ad communionem?* Resp. Quando quis pallus sit pollutionem involuntariam, nullamque illius effectum, neque mentis hebetudinem, neque animi commotionem experiat, tum accedere hunc ad communionem posse, communitur auctores docent. Primitis tamen Ecclesiæ feculis impeditum erat propter fœditatem corporalem, quam tempus inducit, et contat ex resp. S. Basilii *ad inter. cxxx.* & ex Cassiano *coll. xxii. cap. tv.* ubi tamen excipitur pollutio arte dæmonis procurata. Si vero pollutio relinquat animum turbatum, tum desistendum a communionem ex quadam decantia, adfirmat. Audiamus S. Thomam, qui III. Part. quæst. lxx. art. 7. fule dicitur hæc difficultatem, & docet pollutionem quæ est sine culpa mortali, nunquam retrahere a communionem ex necessitate; retrahere vero ex quadam congruentia, quantum ad duos, quorum unum semper accidit, scilicet quadam fœditas corporalis, cum qua propter reverentiam sacramento non debet ad altare accedere; unde & volentes tangere aliquod sacrum, manus lavant nisi forte talis immunditia sit potest, vel daturam; sicut est lepro, vel si quis sanguinis, vel aliud immundum, aliud autem est exurgatio mentis, quæ sequitur pollutionem nollam, præcipue quando causa turpi imaginatione contingit. Præmittit ibidem Angelicus: *Quandocumque vero procedit ex sola nequicia dæmonum volentium impedire hominem a sumptione huius sacramenti.* Unde legitur in collationibus Patrum, quod cum quidam frater pateretur pollutionem semper in factis in quibus erat communicandus, senior, comperio quod nulla causa in ipso præcesserat, decreverunt quod propter hæc a communionem non cessaret: & ita cessavit illatio dæmonum. Heinc collige quæ devotione recitandis hymnis qui canitur in Completorio: *His sermone nollam comprimere, ne pollutum corpora.* Summa ergo vigilantia & studio qua-

ran-

